

**Den omfattande
välfärdsberättelsen i
Kimitoöns kommun
2026–2029**

**Kimitoön
Kemiönsaari**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	Välfärdsberättelsen 2022–2025	7
2	EKONOMI OCH LIVSKRAFT	11
2.1	Indikatorer	11
2.2	Analys.....	15
3	BARN, UNGA I GRUNDSKOLEÅLDER OCH BARNFAMILJER.....	16
3.1	Indikatorer	16
3.2	Analys.....	32
3.3	Välfärdsplan 2026–2029.....	34
4	UNGA OCH UNGA VUXNA	36
4.1	Indikatorer	36
4.2	Analys.....	45
4.3	Välfärdsplan 2026–2029.....	45
5	ARBETSFÖRA	48
5.1	Indikatorer	48
5.2	Analys.....	54
5.3	Välfärdsplan 2026–2029.....	55
6	ÄLDRE	57
6.1	Indikatorer	57
6.2	Analys.....	63
6.3	Välfärdsplan 2026–2029.....	64
7	ALLA ÅLDERSGRUPPER	67
7.1	Indikatorer	67
7.2	Analys.....	72
7.3	Välfärdsplan 2026–2029.....	72

8	UTVÄRDERING AV PRIORITERINGAR, MÅL OCH ÅTGÄRDER.....	74
9	PRIORITERINGAR OCH RIKTLINJER I KOMMUNSTRATEGIN.....	75
10	SÄRSKILDA PROGRAM OCH PLANER FÖR FRÄMJANDE AV VÄLFÄRDEN.....	77
11	GODKÄNNANDE AV PLANEN.....	78

1 INLEDNING

Välfärdsberättelsen utarbetas i kommunen till ett verktyg för planeringen, uppföljningen, utvärderingen och rapporteringen av välfärdspolitiken. Berättelsen är en koncist och i lättförståelig form skriven beskrivning av kommuninvånarnas hälsa och välfärd samt av ändringar och utvecklingsbehov av faktorer som påverkar den.

Välfärdsberättelsen är en del av kommunens strategiska ledning och den kommer att utnyttjas i planeringen av ekonomin och verksamheten.

För arbetet med välfärdsberättelsen har tillsatts en välfärdsgrupp med uppgift att styra välfärdsarbetet. Välfärdsgruppen är en tväradministrativ arbetsgrupp med tjänsteinnehavare från alla sektorer.

Välfärdgruppen består av följande medlemmar:

Kommundirektör Erika Strandberg, ordförande

Välfärdschef Bo-Eric Ahlgren, sekreterare

Bildningschef Marjaana Hoikkala

Ledare för den grundläggande utbildningen Kim Bredenberg

Projektkoordinator Sven Ivars

Kost- och städchef Tanja Holmström

Kultursekreterare Hanna Ödling-Rinne

Ledare för småbarnspedagogik Janni Ölander

Koordinator för välfärdstjänster Jaana Eriksson

Föreningskoordinator Jill Karlsson

Servicechef Annette Karlsson, Varha

Sekreterare, bildning Riikka Kallio

Välfärdschef Bo-Eric Ahlgren har till uppgift att i samarbete med kommunens avdelningar/enheter utarbeta välfärdsberättelsen för perioden 2026–2029

Välfärd som begrepp

Välfärd är ett omfattande och mångfasetterat begrepp. Därför är det svårt att definiera det entydigt och att mäta det är i många hänseenden utmanande. Människors välfärd kan inte beskrivas med enskilda nyckeltal utan man måste söka flera indikatorer för mätningen av välfärden och livskvaliteten. I grund och botten är begreppet subjektivt och bygger på externa förutsättningar för välfärden och erfarenhetsbaserade element.

Välfärd betyder olika saker för människor i olika livsskeden. I denna välfärdsberättelse betraktas välfärden genom olika levnadsfaser. Välfärden beskrivs allmänt som summan av hälsa och sociala faktorer. Välfärden skapas gemensamt av människorna själva, den närmaste omgivningen, servicesystemet och samhällspolitiken. Välfärd är människors självständiga, trygga, hälsosamma och sociala förmåga att klara sig samt trivsel i deras egen boende- och verksamhetsmiljö.

Främjande av välfärd och hälsa

Främjandet av hälsa och välfärd hör till kommunernas basuppgifter. Lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) bestämmer att kommunen ska främja invånarnas hälsa och välfärd. Kommunen bär det primära ansvaret för främjandet av hälsa och välfärd till den del denna uppgift är knuten till andra uppgifter som enligt lag ska skötas av kommunen.

Kommunen ska i sin strategiska planering sätta upp mål för främjandet av hälsa och välfärd och fastställa åtgärder som stöder målen. Den ska i sitt beslutsfattande beakta de uppskattade konsekvenserna av sina beslut för människors hälsa och välfärd enligt befolkningsgrupp. De kommunala verksamhetsområdena ska samarbeta med varandra för att främja hälsa och välfärd. Kommunen ska utse ett organ som ska ansvara för främjandet av hälsa och välfärd. I Kimitoöns kommun är det välfärdsutskottet som ansvarar för främjandet av hälsa och välfärd

Kommunen ska följa kommuninvånarnas levnadsförhållanden, hälsa och välfärd och de faktorer som påverkar dessa i varje område och inom varje befolkningsgrupp. Till fullmäktige i kommunen lämnas årligen en rapport i samband med bokslutet om kommuninvånarnas hälsa och välfärd, de faktorer som påverkar dessa och de åtgärder som har vidtagits. En mera omfattande mellanrapport lämnas till fullmäktige i mitten av perioden (våren 2028). En gång per fullmäktigeperiod utarbetas en välfärdsberättelse och välfärdsplan för fullmäktige om de frågor som nämnts ovan. Kommunen lämnar välfärdsberättelsen och välfärdsplanen till

välårsområdet och offentliggör den i det allmänna datanätet (elektroniska välårsberättelsen) samt på kommunens hemsida.

Att främja hälsa omfattar all den verksamhet som förbättrar hälsan och funktionsförmågan samt minskar på hälsoproblemen och skillnaderna i hälsa mellan olika befolkningsgrupper samt påverkar förutsättningarna för hälsa och välfärd, såsom levnadssätt och livskompetens, levnadsförhållanden och livsmiljö samt tillgången på tillräckliga tjänster.

Struktur och metod

I Kimitoöns kommun har man sedan 2017 utarbetat en enhetlig välårsberättelse. Välårsstatistik har rapporterats i program och översikter som bygger på ålders- eller temagrupper. Vid utarbetandet av välårsberättelsen har man utnyttjat indikatoruppgifter i den riksomfattande elektroniska välårsberättelsen.

I den elektroniska välårsberättelsen har det samlats hundratals kommun- och regionvisa hälso- och välårsindikatorer som har tagits ur offentliga statistikällor, såsom Statistikcentralen och Institutet för hälsa och välfärd (THL). Med hjälp av materialet kan man göra både kommunjämförelser och tidsserier.

Vid valet av indikatorerna är syftet att ge en så omfattande bild av välfärden hos kommunens olika befolkningsgrupper som möjligt och beskriva kommunens särdrag. För varje grupp har det valts indikatorer. Till jämförelsekommuner har man valt två grannkommuner (Pargas och Hangö), en kommun som till sin storlek och till sin språkstruktur kan jämföras med Kimitoön (Kristinestad) samt landskapet Egentliga Finland och hela landet. Tidsjämförelsen omfattar en tidsperiod på ca. tio år.

1.1 Välfärdsberättelsen 2022–2025

Kommunal välfärdsplanering och uppföljning för perioden 2022–2025

Välfärdsberättelse som styrinstrument

Kimitoöns kommun upprättade en välfärdsberättelse för perioden 2022–2025 som strategiskt verktyg för planering, uppföljning och utvärdering av kommuninvånarnas hälsa, välfärd och relaterade faktorer. Den godkändes av kommunfullmäktige i februari 2022 och är avsedd att ge en sammanhängande bild på utvecklingen av välfärdsindikatorer under denna mandatperiod.

Dokumentet styr hur kommunen systematiskt följer upp förändringar i levnadsvanor, hälsoindikatorer och sociala dimensioner, och används som underlag för beslut i budget och verksamhetsplanering.

Koppling till strategi och delaktighet

Kommunens övergripande strategi för 2022–2025 syftar till att vara en ”hälsofrämjande boendekommun” med fokus på gemenskap och hållbar utveckling. Strategin och välfärdsberättelsen fungerar ihop för att prioritera insatser kopplade till invånarnas hälsa, gemenskap och levnadsvanor. Ett exempel på processer för invånarna är deltagande budgetering (från 2022 och framåt), där invånare får föreslå lokala projekt som röstas fram av invånarna själva – ett sätt att stärka demokratisk delaktighet och lokal påverkan på välfärdsinsatser.

Hälsa och levnadsvanor – fokus på barn och unga

THL-rapporter och skolhälsodata

Under perioden har data från Institutet för hälsa och välfärd (THL) använts i kommunens uppföljning av levnadsvanor hos barn och unga:

- a) Period 2021–2023
- Tidigare uppföljningar visar bland annat att användningen av rusmedel och fysisk aktivitet inom vissa grupper var bättre i Kimitoön än i jämförelsekommuner.
 - Samtidigt fanns oro kring mental hälsa, särskilt bland äldre skolungdomar, och indikatorer som övervikt, ångest och ensamhet visade en tendens till att förvärras något under perioden 2021–2023.
- b) Uppdaterad data 2025 (Skolhälsoundersökningen)
- En ny rapport för 2025 baserad på THL:s enkät Hälsa i skolan visar att de flesta elever i Kimitoön uppskattar gemenskap, närvaro av vuxna och skolmaten, vilket pekar på positiva aspekter av sociala relationer i skolmiljön jämfört med tidigare.

Samtidigt identifieras utvecklingsområden:

- Stillasittande aktivitet bland barn och unga är högre än i många andra delar av landet, med få elever som uppger minst 60 minuters fysisk aktivitet per dag.
- Nikotinanvändning, särskilt nikotinpåsar och tobak bland ungdomar i högstadiet och gymnasiet, är oroande och har ökat i vissa grupper.

Denna 2025-rapport bekräftar behovet av att stärka förebyggande och hälsofrämjande insatser riktade mot levnadsvanor, särskilt fysisk aktivitet och tobaksprevention.

Övriga relevanta utvecklingar som påverkar välfärd

Organisations- och rollförändringar

Från 2023 och framåt har strukturella förändringar inom social- och hälsovårdssektorn påverkat kommunens roll: ansvaret för primärvård och socialtjänster har övergått till

väl-färdsområden (Varha), vilket innebär att kommunens roll i direkt serviceleverans minskat, men dess roll som förebyggare och främjare av välfärd och hälsa är fortfarande den samma.

Projekt för social och ekologisk hållbarhet

Under perioden 2023–2025 har kommunen deltagit i projektet We Make Transition! som syftar till att stärka samarbetet mellan kommun, civilsamhälle och unga för hållbar utveckling, samt uppmuntra socialt engagemang i hälsofrågor.

År 2025 gick Kimitoöns kommun med i Gutsy Go programmet som är en prisbelönt metod som syftar till att stärka ungas delaktighet, välbefinnande, samhällsengagemang och social sammanhållning genom aktivt deltagande i konkreta projekt för fred, inkludering och samhällsnytta. Metoden kombinerar element från pedagogik, media och fredsbyggande arbete för att ge unga verktyg att själva identifiera och lösa problem i sina lokalsamhällen, samtidigt som positiva erfarenheter, självförtroende och känslan av social påverkan främjas. Alla kommunens elever i åk 7 deltog i Gutsy Go veckan.

Dessa projekt bidrar indirekt till välfärdsarbetet genom att främja social delaktighet, nätverkande och innovativa insatser för livskvalitet.

Slutsatser för perioden 2022-2025 och framtida fokus

Styrkor:

- Stabil strategisk planering med tydliga uppföljningsverktyg.
- Positiva sociala relationer och gemenskapsindikatorer bland barn och unga.
- Ökad medborgardelaktighet i kommunala beslut.

Utmaningar:

- Behov av att förbättra levnadsvanor kopplade till fysisk aktivitet bland ungdomar.
- Att bemöta ökande nikotinbruk och relaterade riskfaktorer.
- Att stärka långsiktiga stödinsatser för mental hälsa och välbefinnande i äldre åldersgrupper.

Rekommendationer för fortsatt välfärdsarbete:

- Fördjupad analys av levnadsvanor kopplat till skolhälsa och fritidsvanor.

- Ökade förebyggande insatser kring fysisk aktivitet och tobaksförebyggande arbete.
- Fortsatt integration av invånardelaktighet i planering och uppföljning av välfärdsarbete.

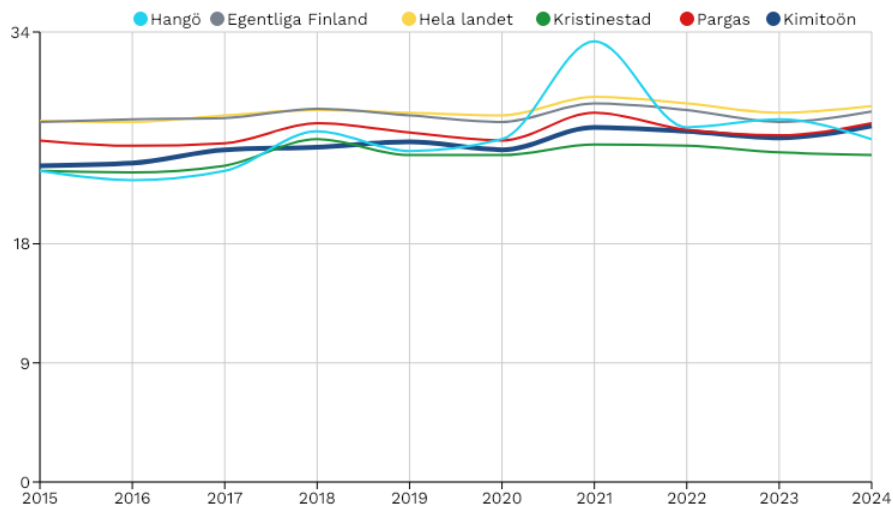

2 EKONOMI OCH LIVSKRAFT

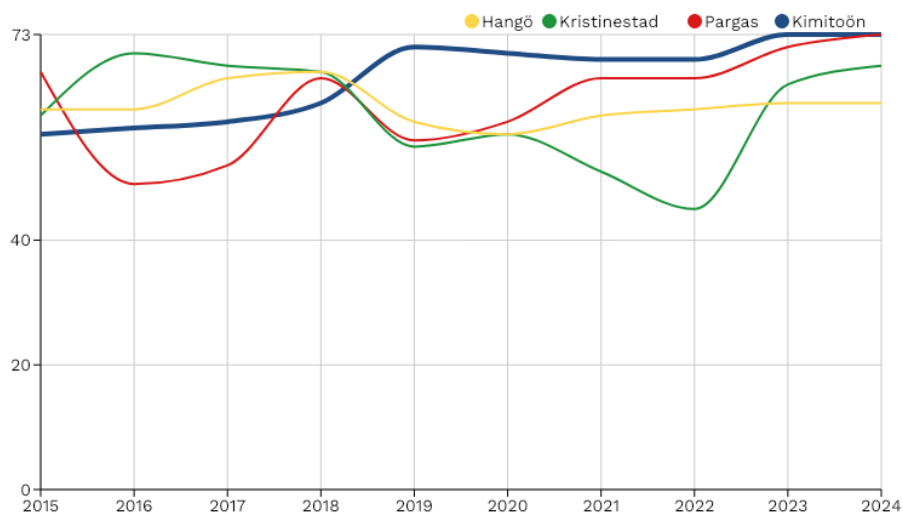
2.1 Indikatorer

Ginikoefficient, disponibel inkomst

Indikatorn anger fördelningen av den disponibla inkomsten i bostadshushållen i det område som granskas. Vid beräkningen av ginikoefficienten delas bostadshushållets disponibla inkomst med bostadshushållets konsumtionsenhetstal. Konsumtionsenhetstalet beaktar att bostadshushållen är av olika storlek och struktur.

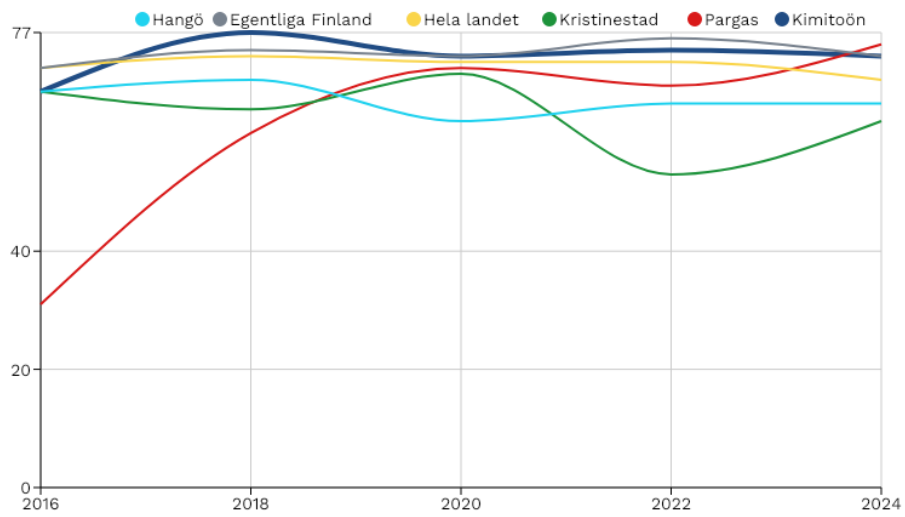

Hälsofrämjande aktivitet i kommunen - TEA, poäng

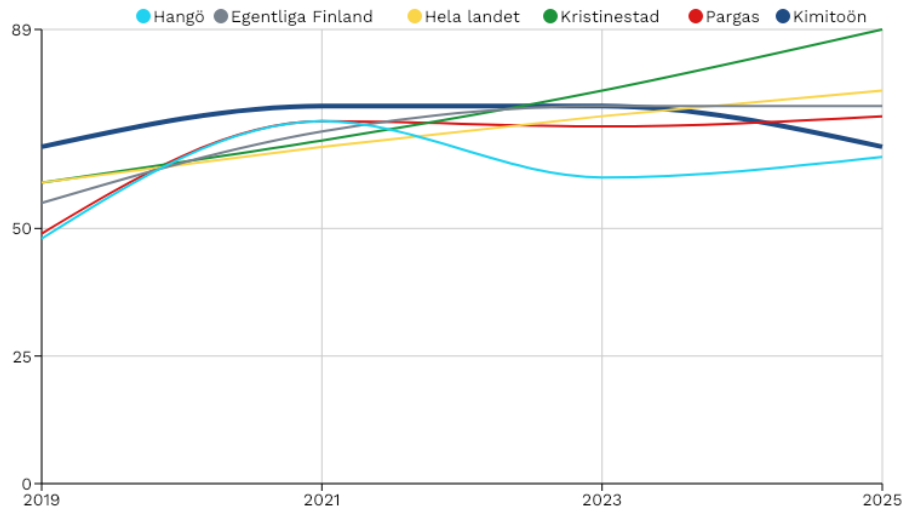

Främjande av motion och idrott i kommuner - TEA, poäng

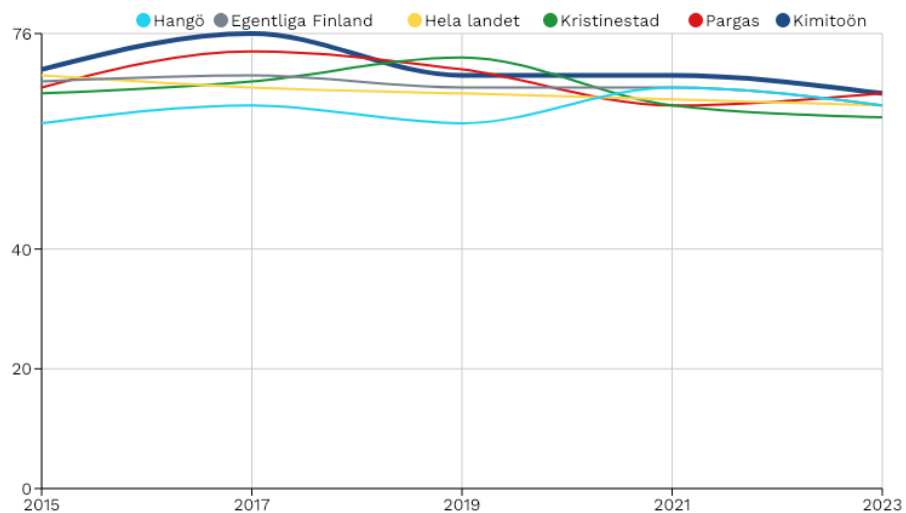

Främjande av kultur i kommuner - TEA, poäng

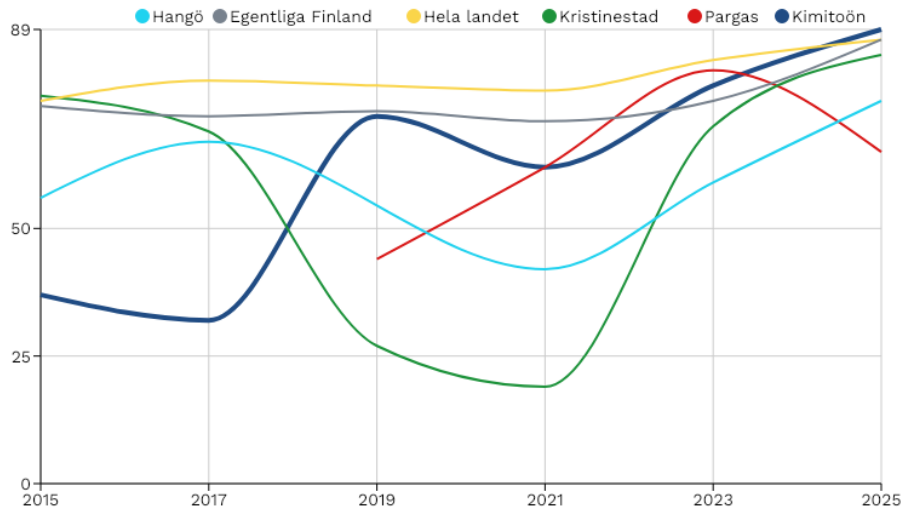

Främjande av välbefinnande och hälsa i den grundläggande utbildningen - TEA, poäng

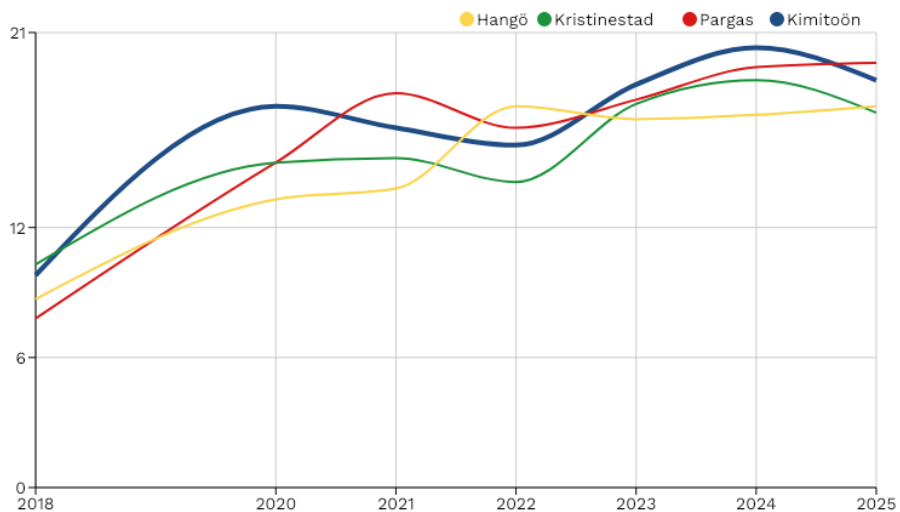

Främjande av välbefinnande och hälsa i kommunens ledning - TEA, poäng

HYTE-koefficient euro / invånare

2.2 Analys

Tea visarens poäng visar kvaliteten och mångsidigheten i kommunens hälsofrämjande verksamhet och arbete. Med Tea visaren kan man jämföra sig med andra kommuner, landskap samt hela landet. Tea poäng mäts inom idrott och motion, grundläggande utbildning, kultur samt kommunledning. Tea visarens poäng inverkar också på Hyte-koefficienten.

Hyte-koefficienten är en tilläggsdel i statsandelarna för främjande av välfärd och hälsa. Kommunernas statsandelar bestäms delvis på basis av deras arbete med att främja välfärd och hälsa. Syftet med Hyte-koefficienten är att säkerställa att kommunerna aktivt arbetar för att främja invånarnas välfärd och hälsa. Koefficientens storlek baseras på nationellt definierade process- och resultatindikatorer. Processindikatorerna hålls ganska långt på samma nivå eller förbättras aningen från år till år medan det kan vara stora skillnader i resultatindikatorerna. Poängen för resultatindikatorerna försämrades under år 2025 från 52–44 poäng. Främsta orsaken till försämringen var resultatet av vårdperioder på grund av fallolyckor bland personer som fyllt 65 år. Poängen sjönk från 2024 till 2025 med hela 67 poäng (100–33 poäng). Hyte-koefficientens resultat 2025 betyder totalt 119 900€ i statsandelar för Kimitoös kommun.

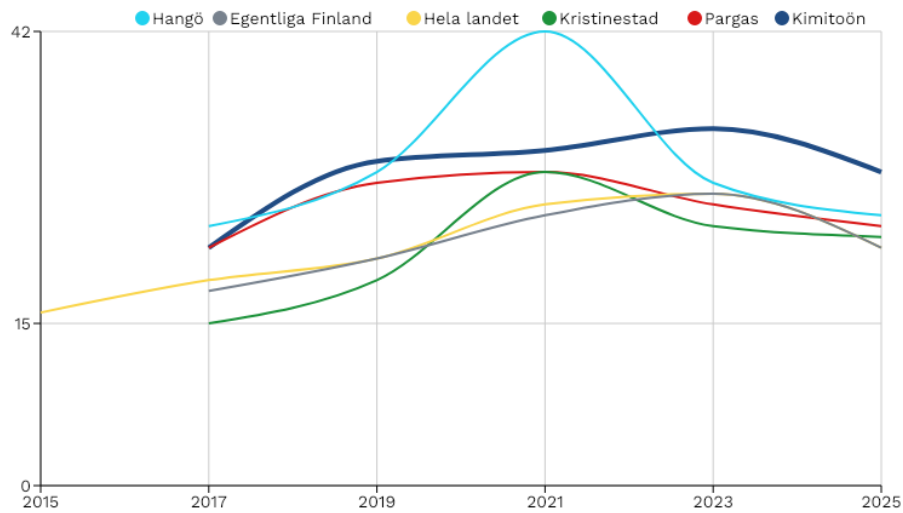

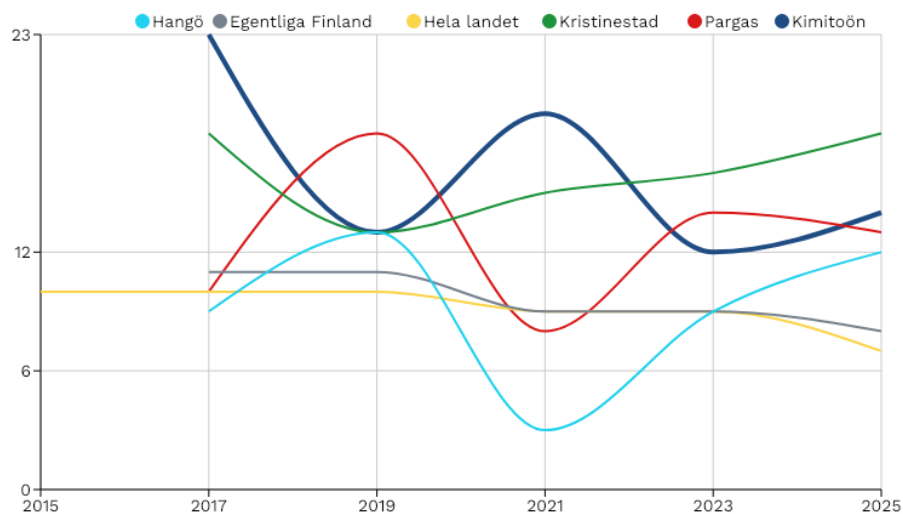
3 BARN, UNGA I GRUNDSKOLEÅLDER OCH BARNFAMILJER

3.1 Indikatorer

Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 8 och 9

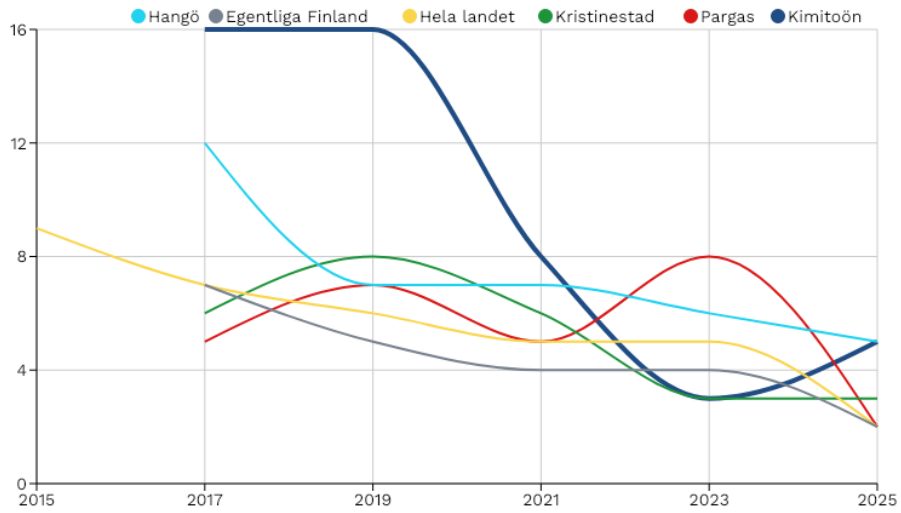

Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i årskurs 8 och 9

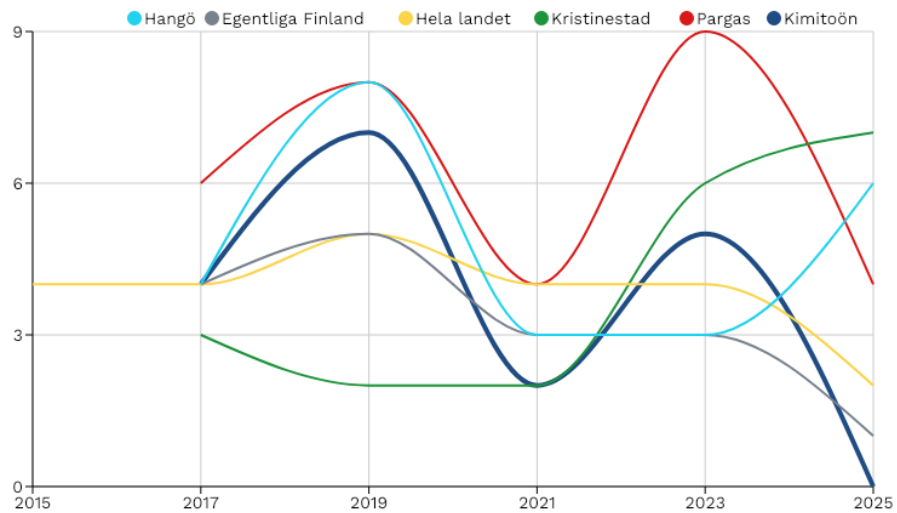

Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

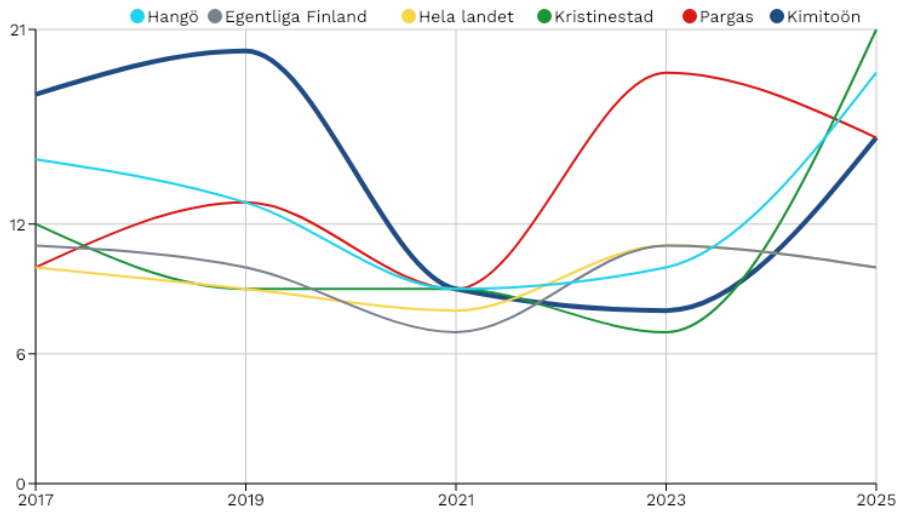

Använder snus dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

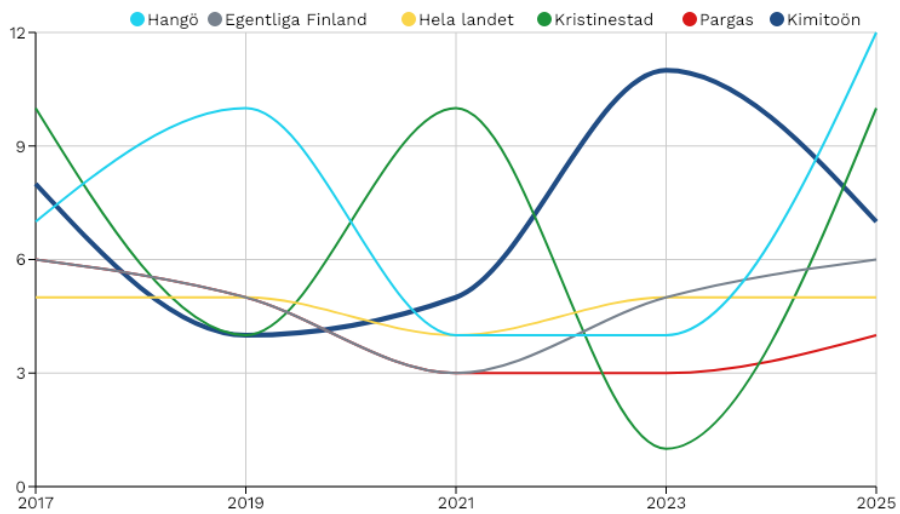

Använder dagligen tobak, e-tobak, snus eller nikotinpåsar, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-)

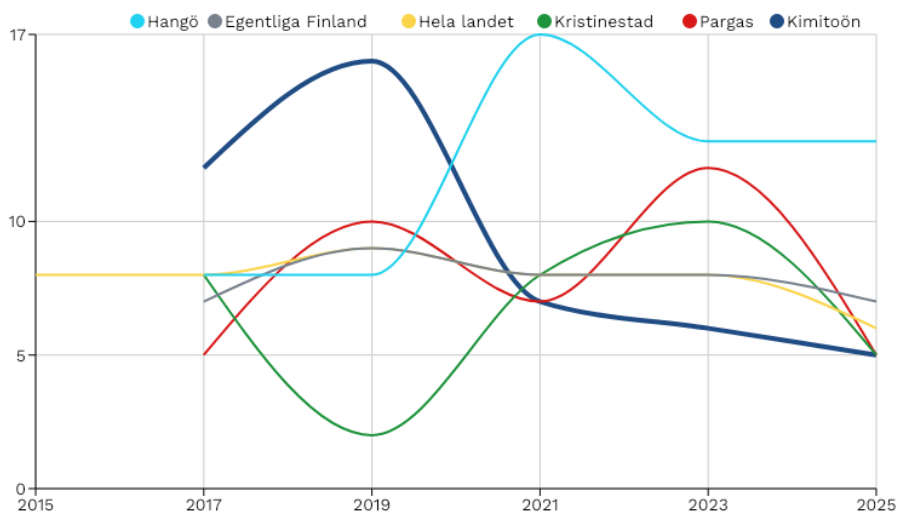

Har använt tobak, e-tobak, snus eller nikotinpåsar minst en gång, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-)

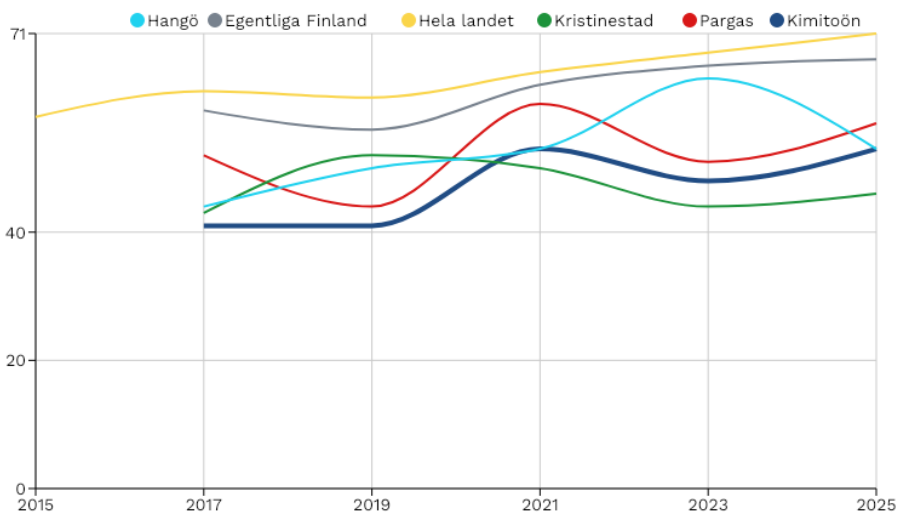

Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 8 och 9

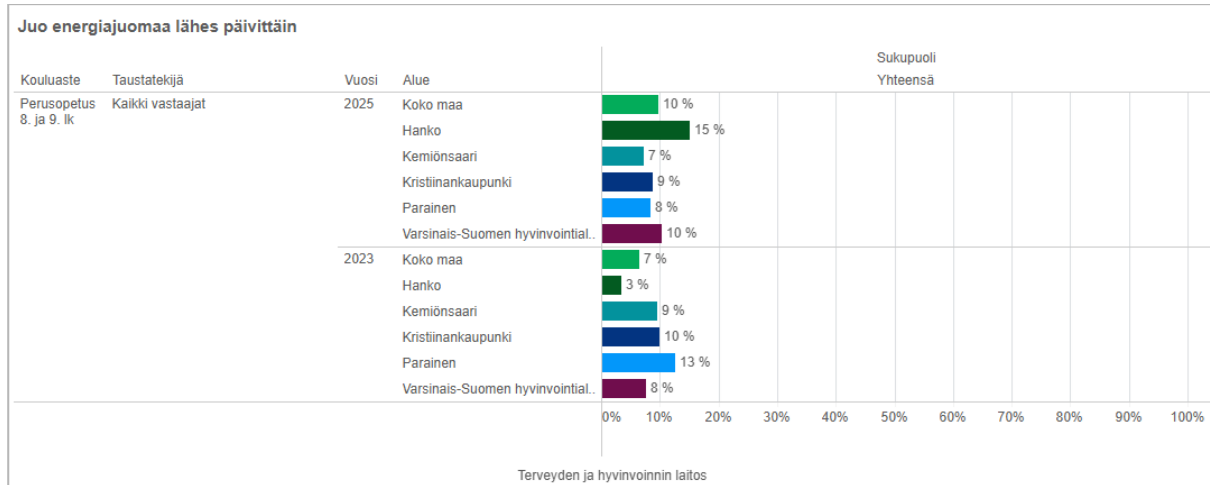

Använder inte alkohol, % av eleverna i årskurs 8 och 9

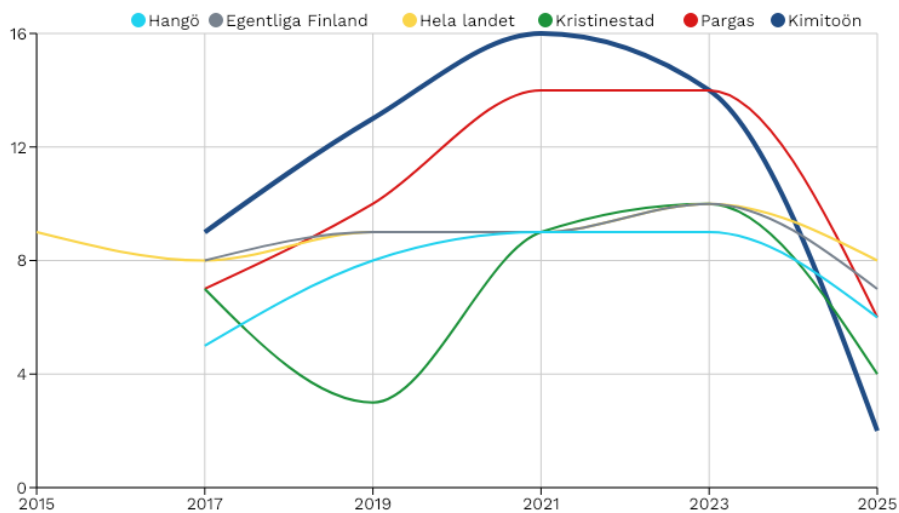

Dricker energidryck nästan dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

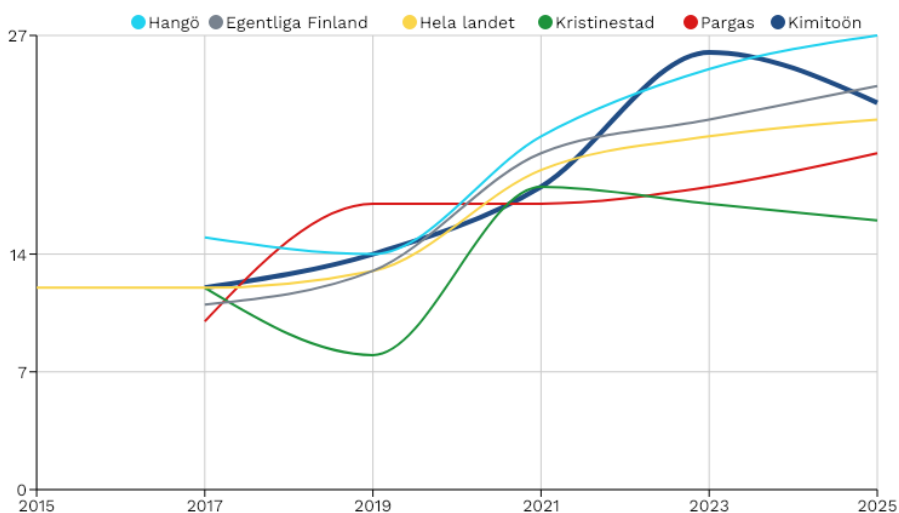

Inga nära vänner, % av eleverna i årskurs 8 och 9

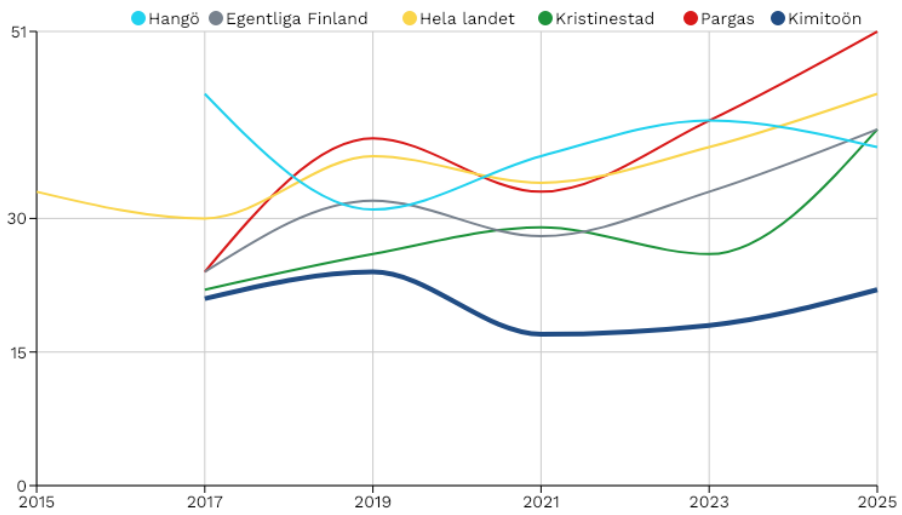

Måttlig eller svår ångest, % av eleverna i årskurs 8 och 9

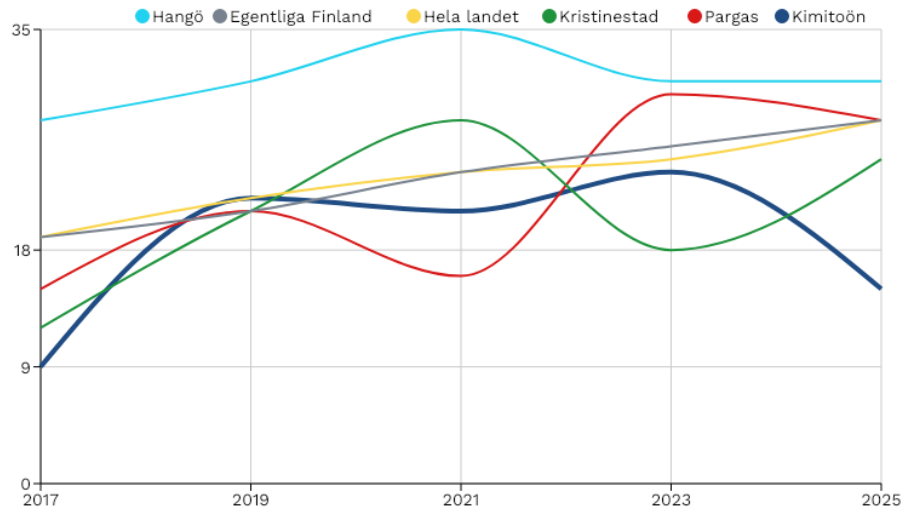

Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

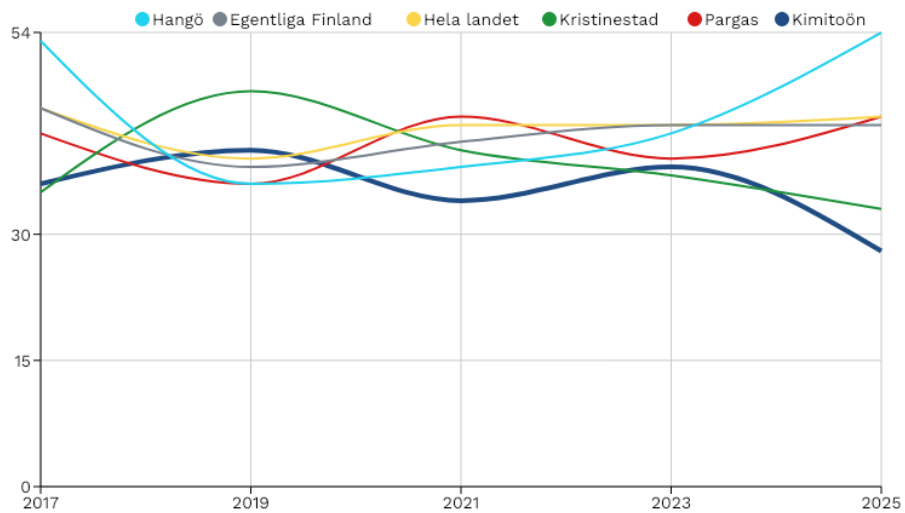

Motionerar minst en timme per dag, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-)

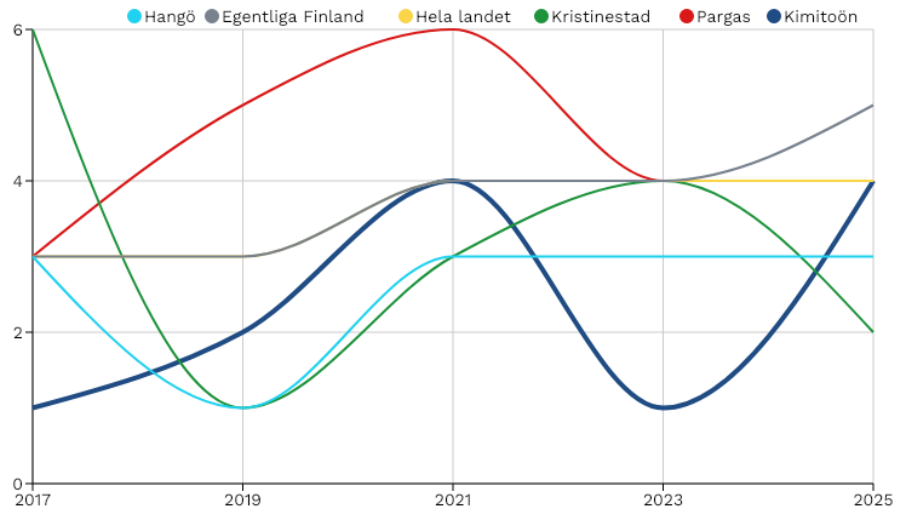

Motionerar minst en timme per dag, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-)

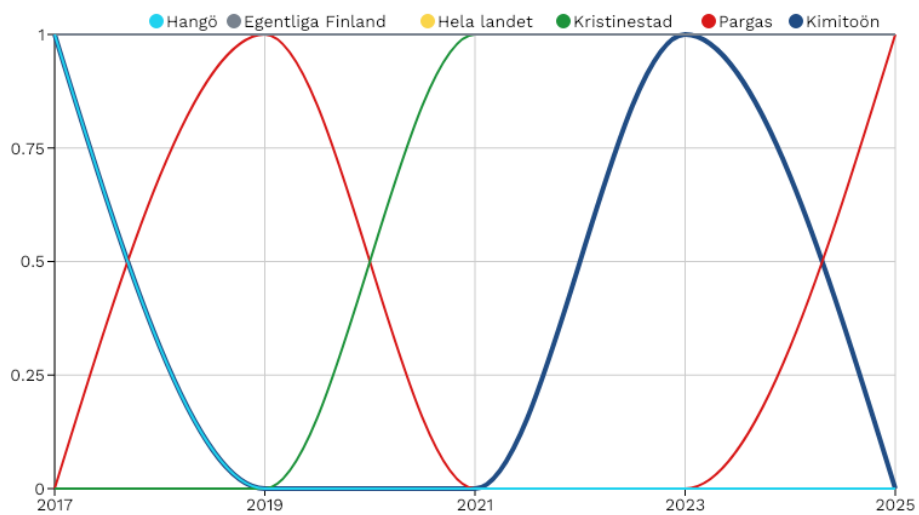

Känner sig ensam, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-)

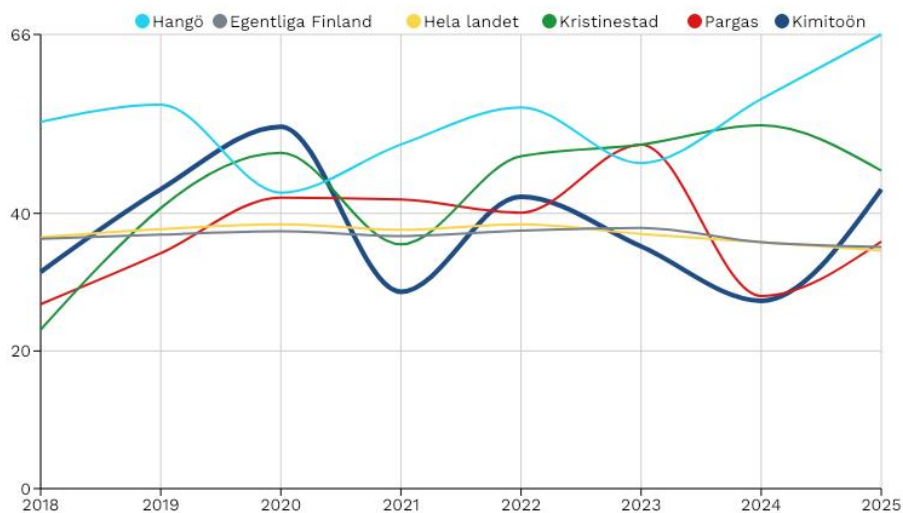

Ingen bra vän, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-)

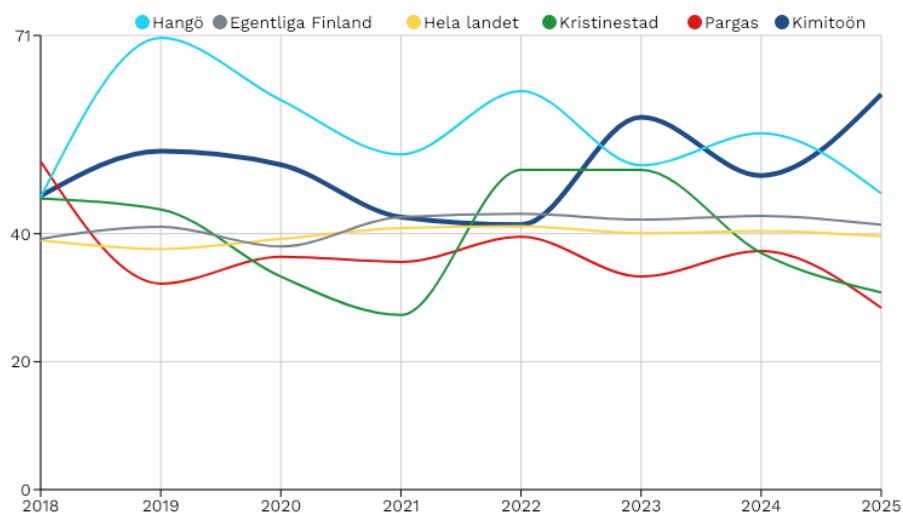

Barn och ungas fysiska funktionsförmåga (MOVE!-mätningen), procent av eleverna i årskurs 5 med svag fysisk funktionsförmåga

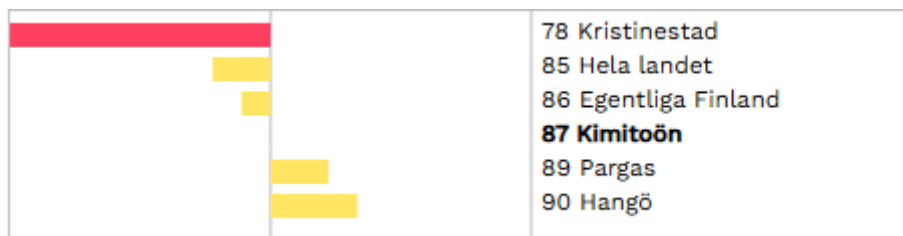

Barn och ungas fysiska funktionsförmåga (MOVE!-mätningen), procent av eleverna i årskurs 8 med svag fysisk funktionsförmåga

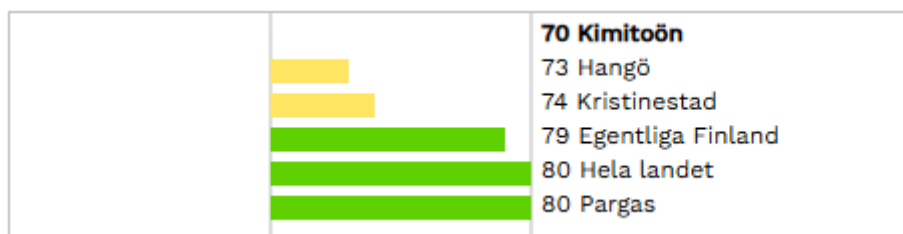

Sysslar med någon hobby minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2025-)

Sysslar med någon hobby minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2025-)

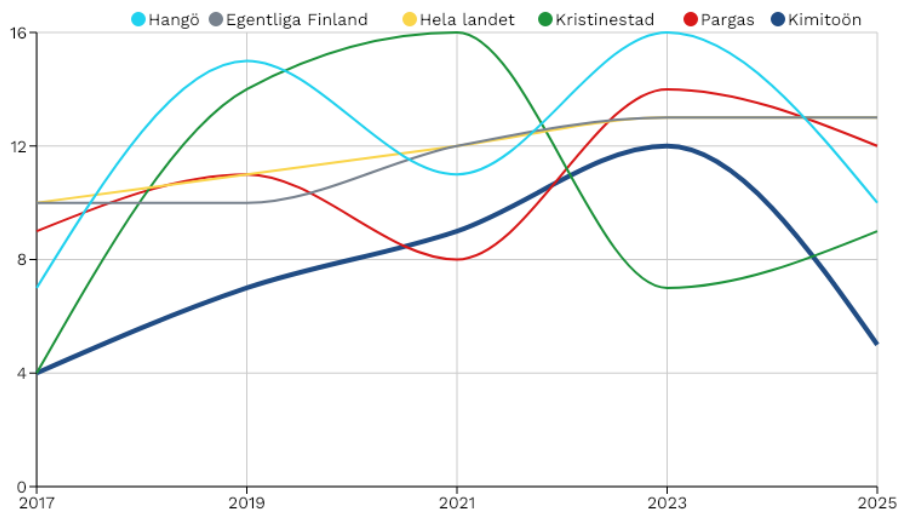

Hälsofrämjande levnadsvanor summaindikator, % av eleverna i årskurs 8 och 9

Indikatorn anger procentandelen elever i årskurserna 8 och 9 i grundskolan som har tre av följande levnadsvanor: äter frukost varje vardagsmorgon, rör på sig minst en timme per dag, sover minst 8 timmar på vardagar.

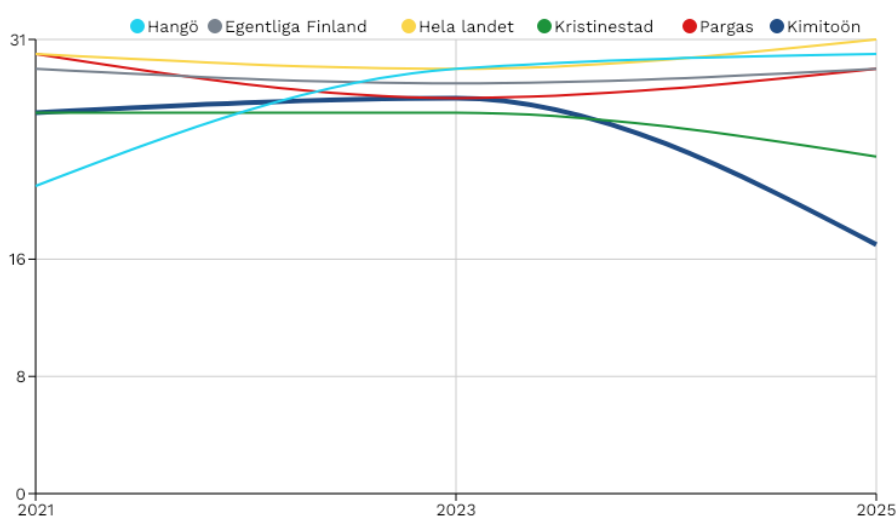
Fysisk aktivitet, kostvanor och sömn är sätt att främja hälsa och stärka psykiskt välbefinnande. Beteendemönster som lärs in under barndomen och ungdomen tenderar att bestå in i vuxenlivet. Därför är det också viktigt att följa hur vanligt det är bland skolelever att uppnå rekommendationerna för fysisk aktivitet, få tillräckligt med sömn och ha regelbundna måltidsrutiner i vardagen. Föräldrar, skolan och fritidsaktiviteter spelar en viktig roll i att stödja hälsosamma levnadsvanor. Delindikatorerna för denna sammansatta indikator rapporteras också separat i Sotkanet. Vid granskning av förändringarna bör man förhålla sig kritiskt till enskilda års resultat som avviker från trenden. Ju mindre kommun, desto mer sannolik är variation.

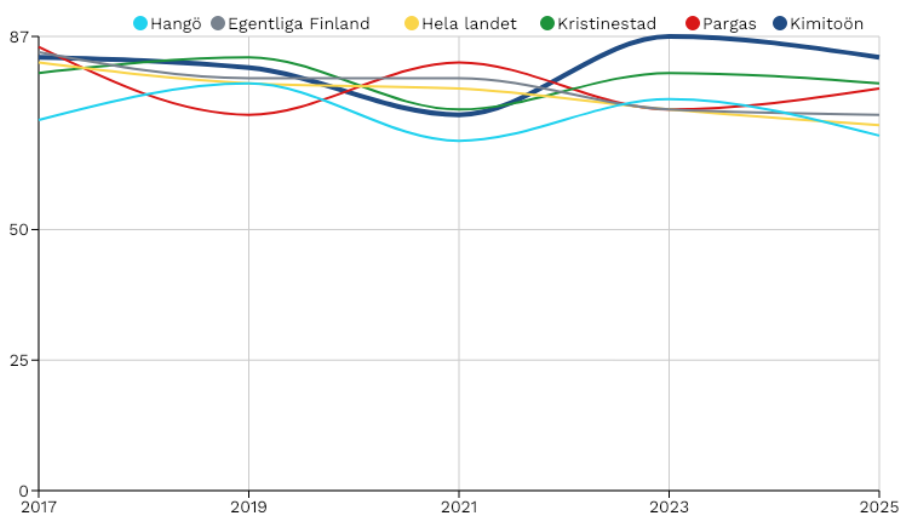

Hälsofrämjande levnadsvanor summaindikator, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2021-)

Indikatorn anger procentandelen elever i årskurserna 4 och 5 i grundskolan som har tre av följande levnadsvanor: äter frukost varje vardagsmorgon, rör på sig minst en timme per dag, tycker att de sover tillräckligt. Vid granskning av förändringarna bör man förhålla sig kritiskt till enskilda års resultat som avviker från trenden. Ju mindre kommun, desto mer sannolik är variation.

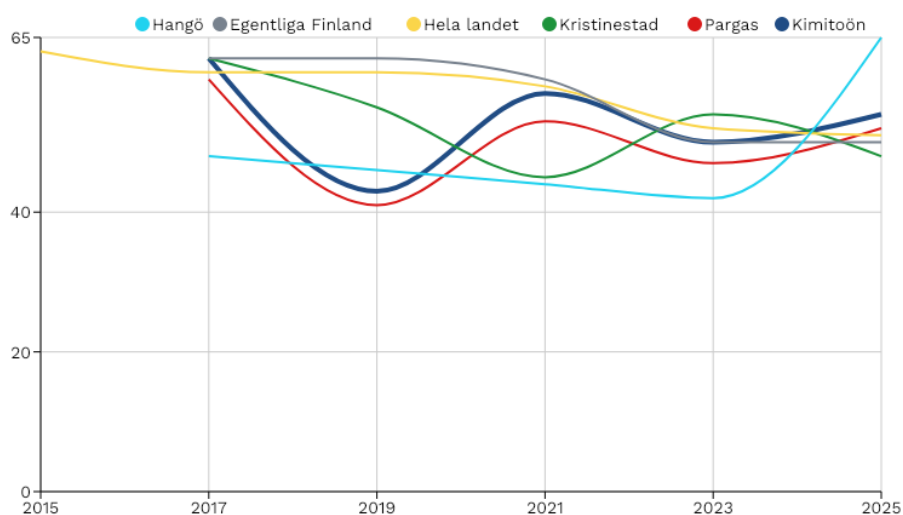

Tycker om att gå i skolan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-)

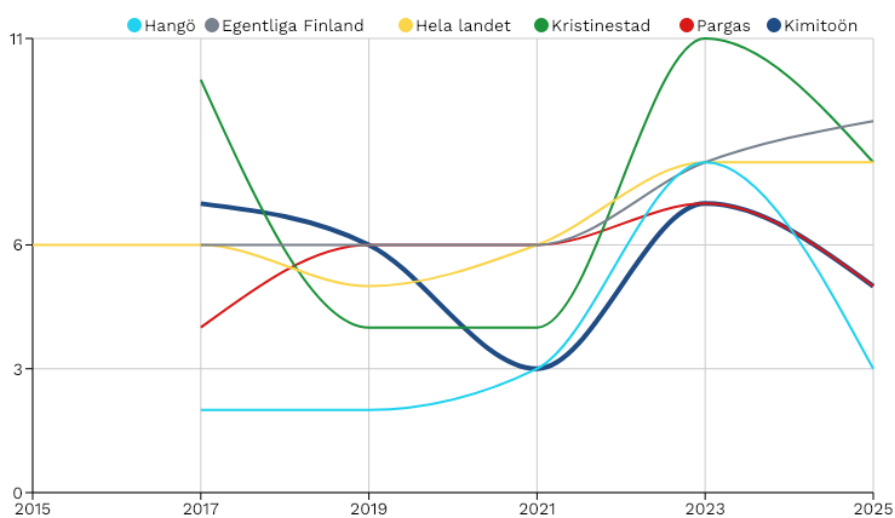

Tycker om att gå i skola, % av eleverna i årskurs 8 och 9

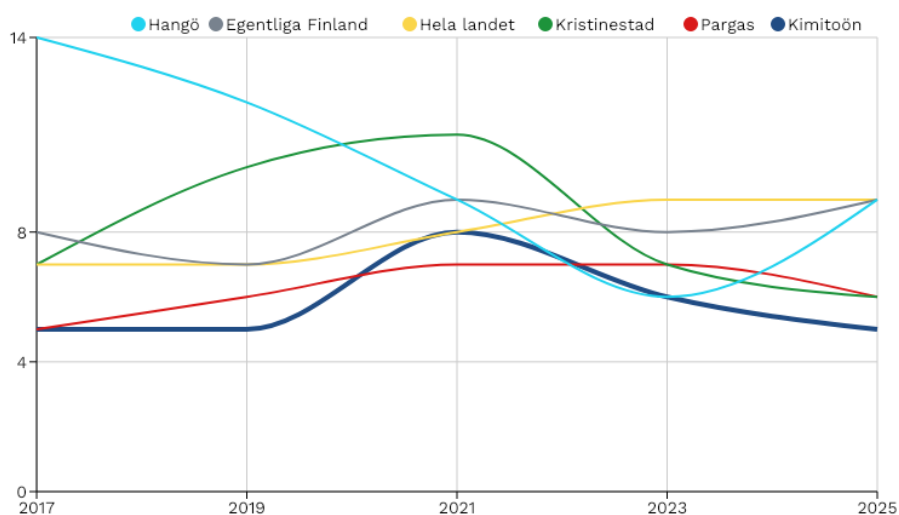

Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 8 och 9

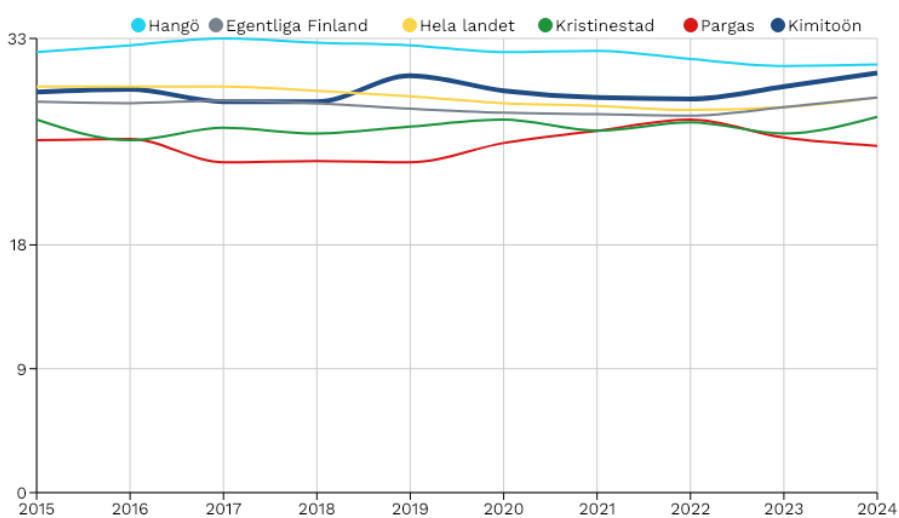

Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-)

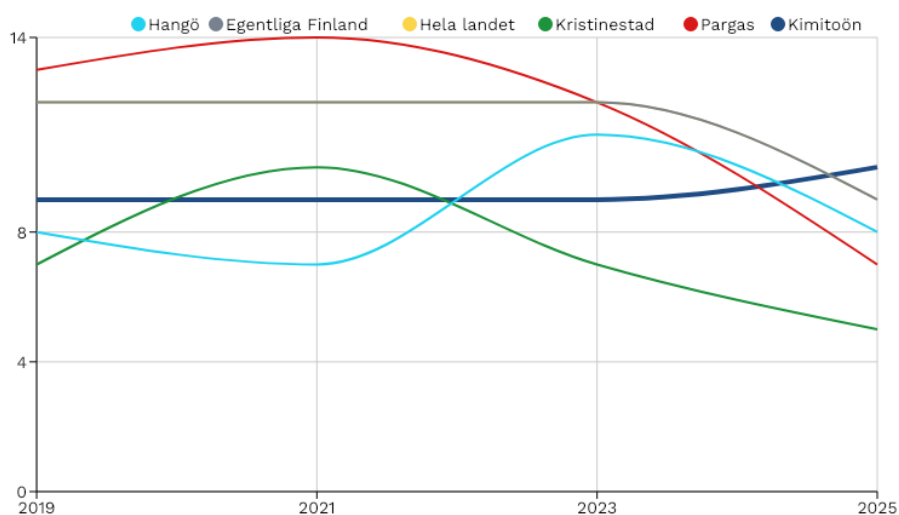

Trångbodda bostadshushåll med barn, % av alla bostadshushåll med barn

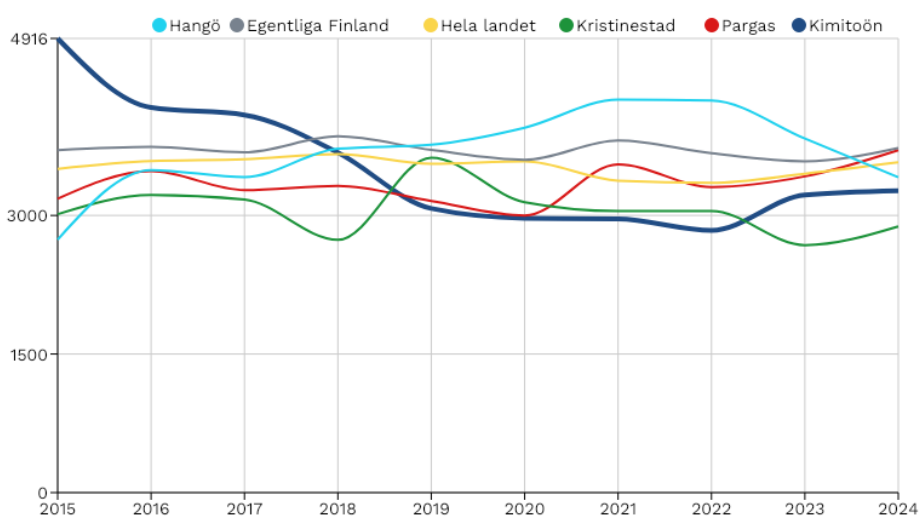

Upplevt föräldrarnas fysiska våld under året, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2019-)

Besök på barnrådgivningsbyrå inom primärvården totalt / 1 000 barn i åldrarna 0 - 7 år

3.2 Analys

96 elever har svarat på THL:s skolhälsoenkät våren 2025 i åk 8–9 och 107 elever i åk 4–5. OBS! En liten variation mellan antalet svarande i indikatorerna förekommer.

De största utmaningarna på basen av indikatorerna från THL:s skolhälsoundersökning 2025 är:

- 1) Ökad användning av nikotinpåsar.
- 2) Fysiska aktiviteten är på en lägre nivå än tidigare.
- 3) Grundhälsovanor som att äta frukost, sova tillräckligt och borsta tänderna är på en lägre nivå än tidigare.

Om man ser på nikotinanvändningen är den totalt på ungefär samma nivå som tidigare. Tobak, snus och e-cigarett har minskat men i stället har nikotinpåsarna blivit populära. Av pojkarna i åk 8–9 uppger 20% att de använder nikotinpåsar dagligen, vilket är klart mera än hela landets resultat som är 9% för pojkarnas del. Av våra jämförelsekommuner används det både i Hangö och Kristinestad ungefär i samma grad nikotinpåsar som i Kimitoön men Pargas har däremot ett lägre resultat. Totalt använder 16% dagligen nikotinpåsar i åk 8–9.

Oroväckande är också resultatet av nikotinanvändning i åk 4–5 där 7% uppger att de använt tobak, e-cigarett, snus eller nikotinpåsar minst en gång. Då man noggrannare analyserar resultatet kan man konstatera att det främst handlar om e-cigarett för denna åldersgrupp. Den fysiska aktiviteten har försämrats inom alla indikatorer. I åk 4–5 har främst andelen flickor som rör på sig minst en timme per dag minskat. 2023 var siffran 39% medan den 2025 var 21%. Pojkarnas motionsvanor är oförändrade i dessa årskurser. I åk 8–9 är det däremot pojkarnas motionsvanor som minskat mest. 2023 uppgav 30% av pojkarna att de rör på sig minst en timme per dag. 2025 var det endast 17% av pojkarna som motionerade minst en timme per dag.

I övrigt visar summaindikatorerna för hälsofrämjande levnadsvanor att det för både åk 8–9 samt åk 4–5 finns utmaningar i grundhälsovanor (äta frukost, tillräcklig sömn samt tandborstning). Bland jämförelsekommunerna är vi sämst i klassen inom dessa indikatorer.

Positiva resultat i denna åldersgrupp är att alkoholanvändningen fortfarande går åt rätt håll och minskat under flera år. 2019 drack 12% av eleverna i åk 8–9 alkohol varje vecka medan resultatet 2025 endast är 4%. Också det procentuella antalet elever som inte alls dricker alkohol har ökat märkbart under de senaste åren. Också det psykiska välbefinnandet går för första gången på flera år mot det bättre. Nämnas kan att hela 16% av eleverna i åk 8–9 inte hade någon nära vän 2021. 2023 var resultatet 14% medan det 2025 var 2%. Detta är det mest positiva resultatet från skolhälsoenkäten 2025. Övrigt positivt som kan nämnas är skolentusiasmen, gemenskapen samt egentligen hela skolmiljön där också växelverkan mellan elever och personal verkar fungera mycket bra.

Svaga signaler angående energidrycksanvändning har förekommit men enligt skolhälsoundersökningen dricker eleverna i Kimitoön tillsammans med St:Karins minst energidrycker i Egentliga-Finland.

Eleverna i Kimitoöns kommun har alltid haft fina resultat inom skolmatsfrågor. Ännu håller Kimitoön en hög procent i elever som äter skollunch varje dag. Inom denna indikator är Kimitoön nära toppen i hela Finland.

3.3 Välfärdsplan 2026–2029

Följande tre kategorier har valts ut som tyngdpunktsområden för barn i åldern 0–15 år:

1) *Förebyggande rusmedelsarbete*, 2) *Motion* och 3) *Kost och sömn*.

För varje område har mål, mätare och åtgärder fastställts.

1. Förebyggande rusmedelsarbete

Mål / mätare: Minska användningen av rusmedel / THL skolhälsoundersökning

Åtgärder:

- 1. Varhas förebyggande rusmedelsplan uppdateras**
- 2. Skolornas förebyggande rusmedelsplaner uppdateras**
- 3. Spelregler angående försäljning av nikotinprodukter och energidrycker diskuteras med butiker och försäljningsställen**
- 4. Minimässa angående rusmedelsprodukter i samband med föräldramöten i åk 1–6**

Fortsatt beredning: Välfärdsgruppen

2. Motion

**Mål / mätare: Förbättra den fysiska hälsan /
THL skolhälsoundersökning och Move-mätning**

Åtgärder:

1. **Utöka lågtröskelverksamhet för mera motion på fritiden (Finlandsmodellen)**
2. **Arrangera tillfällen/evenemang där barnen får prova på olika grenar, också kultur**
3. **Utmaningar och kampanjer för skärmlösa alternativ**

Fortsatt beredning: Välfärdsgruppen

3. Kost och Sömn

**Mål / mätare: Förbättra elevernas hälsofrämjande levnadsvanor /
THL skolhälsoundersökning, summaindikator**

Åtgärder:

1. **Proverperiod med mellanmålen i skolorna, från frukt till exempelvis bröd**
2. **Samarbete med olika sakkunnigorganisationer**
3. **Information om betydelsen av kost och sömn till elever**

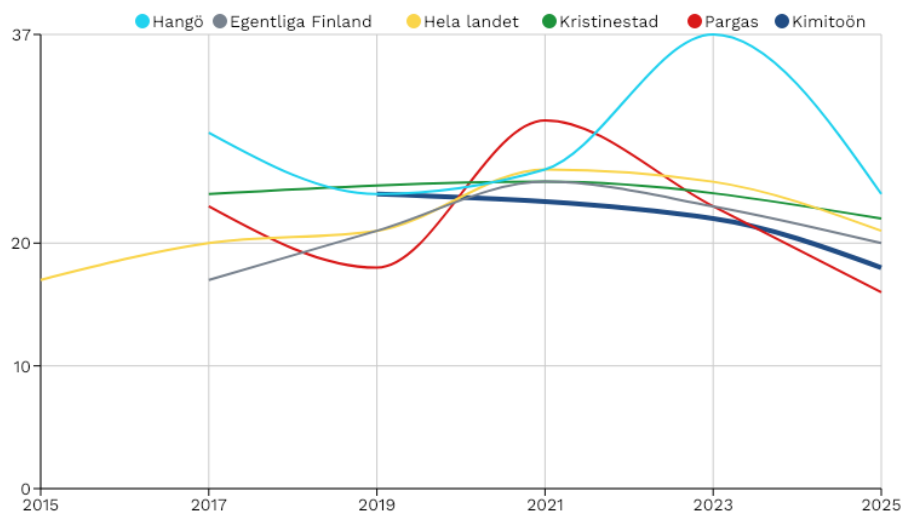
Fortsatt beredning: Välfärdsgruppen

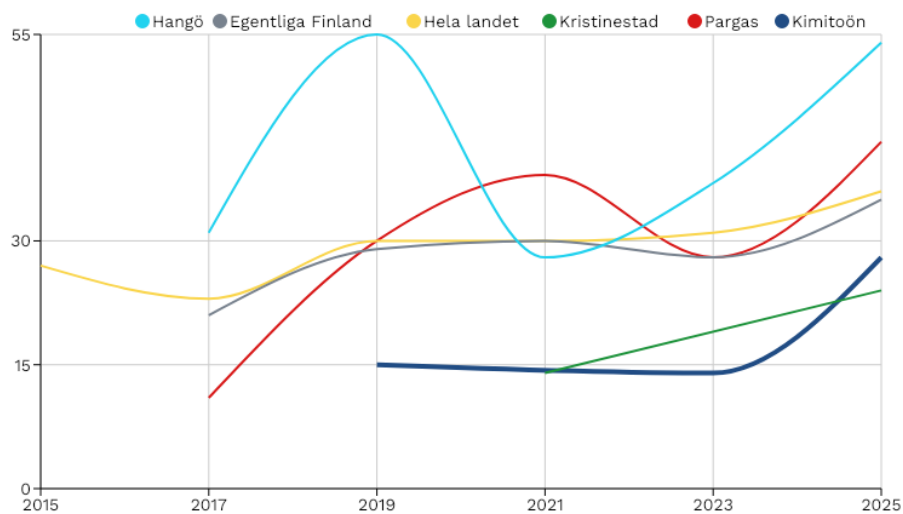
4 UNGA OCH UNGA VUXNA

4.1 Indikatorer

Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

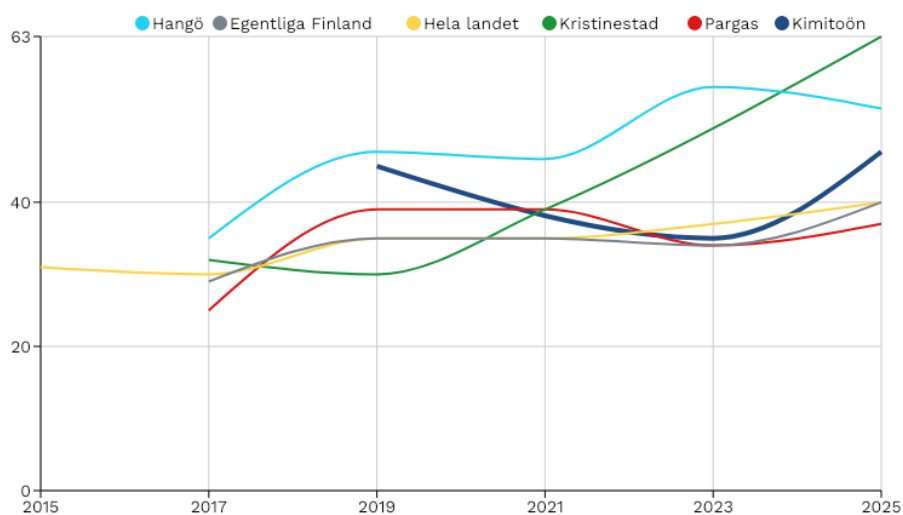

Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

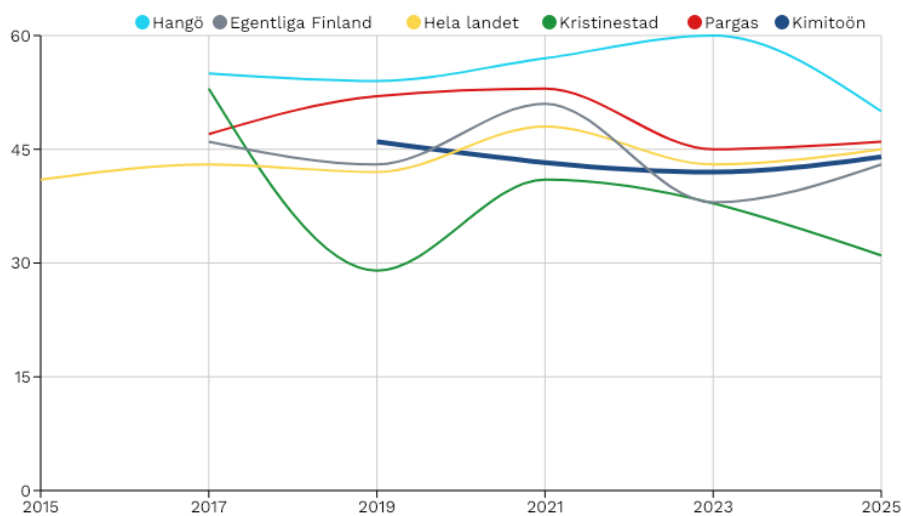

Äter inte frukost varje vardagsmorgon, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

Sover mindre än 8 timmar under vardagar, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

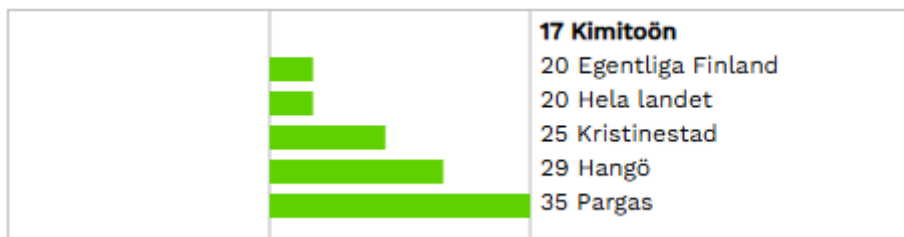

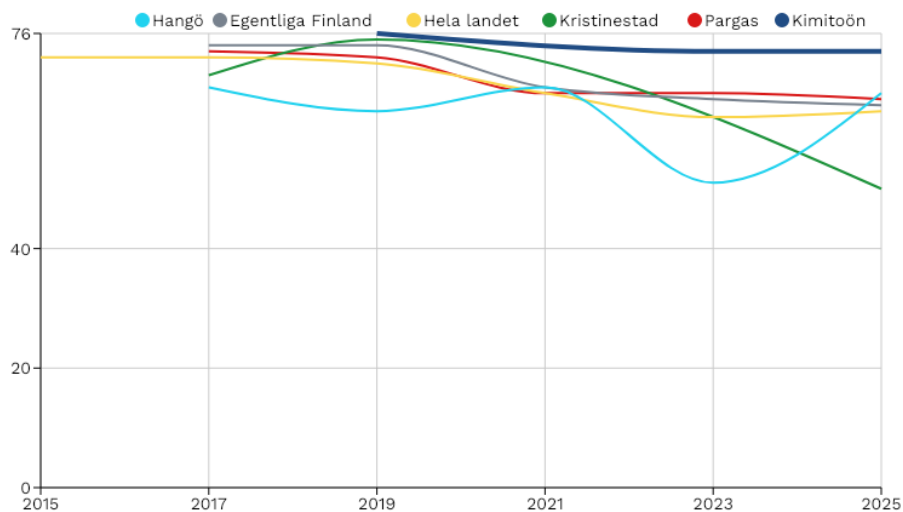
Hög positiv psykisk hälsa, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-)

Motionerar minst en timme per dag, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-)

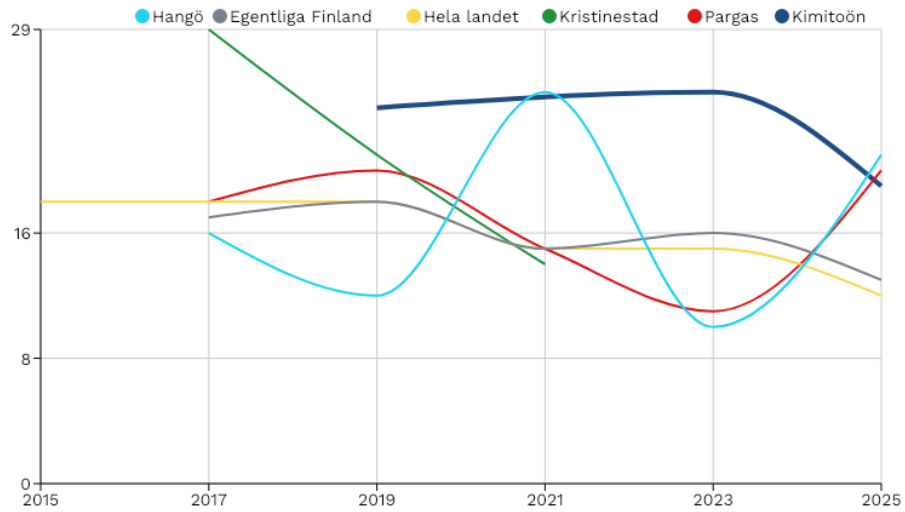

Tycker om att studera, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

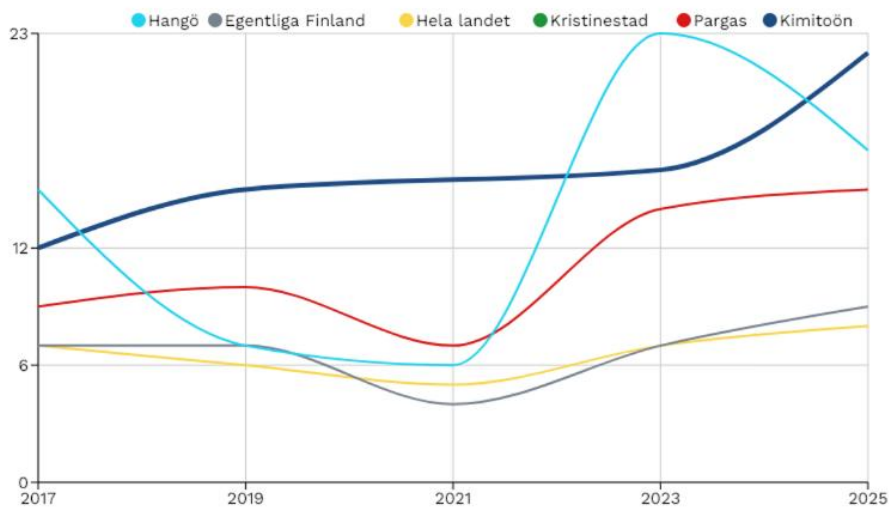

Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

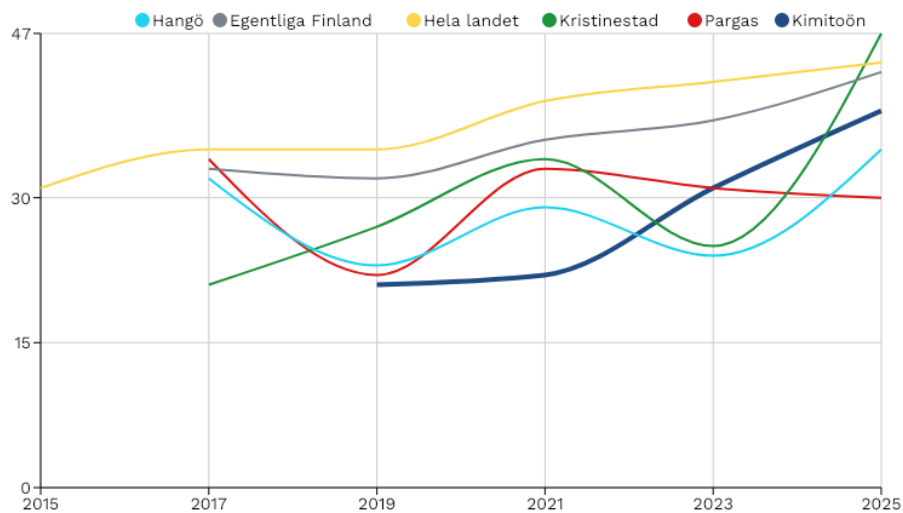

Använder dagligen tobak, e-tobak, snus eller nikotinpåsar, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-)

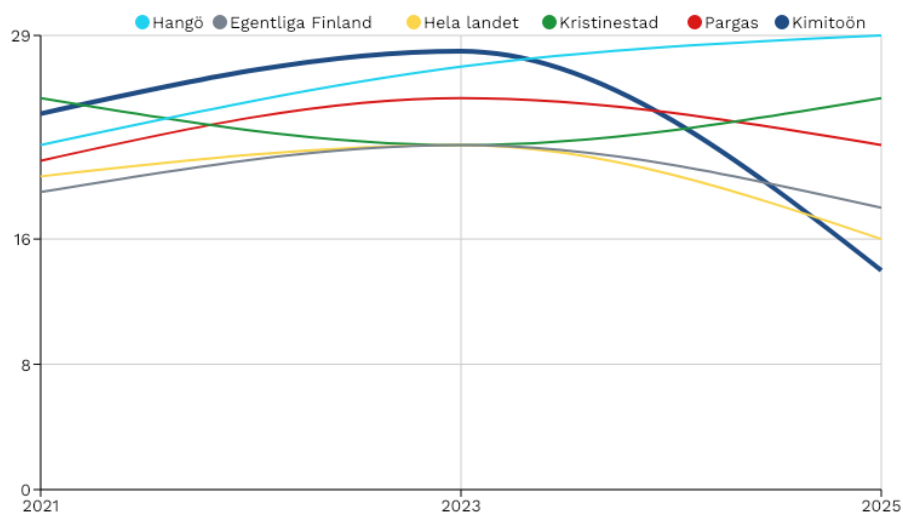

Använder inte alkohol, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

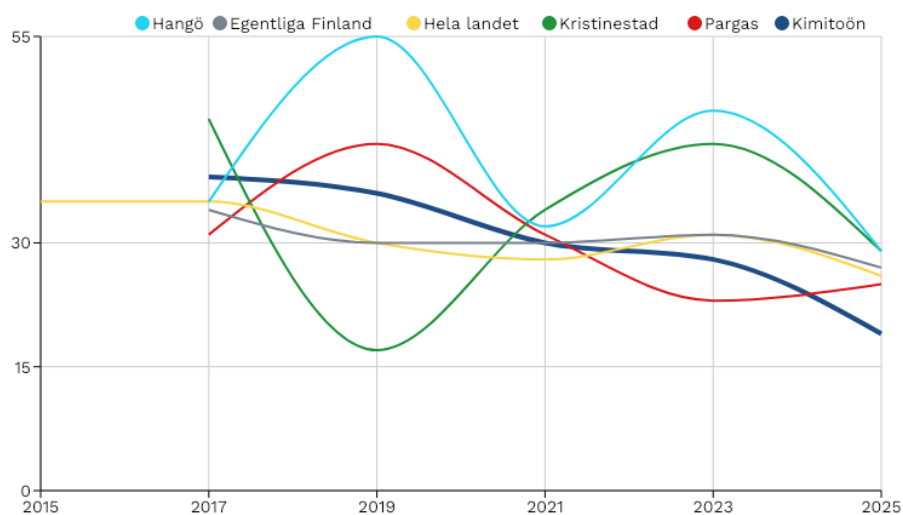

Har upplevt diskriminering i skolan eller på fritiden, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (från 2021)

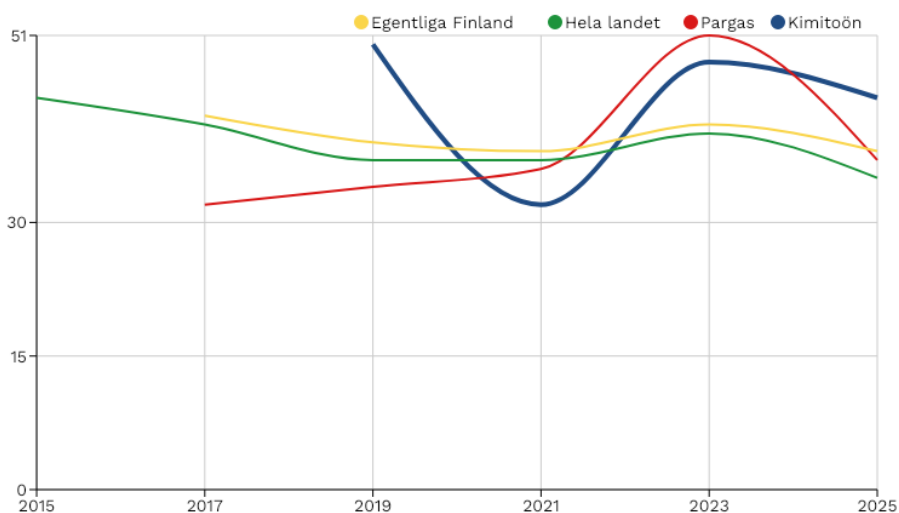

Familjens upplevda ekonomiska situation måttlig eller sämre. av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

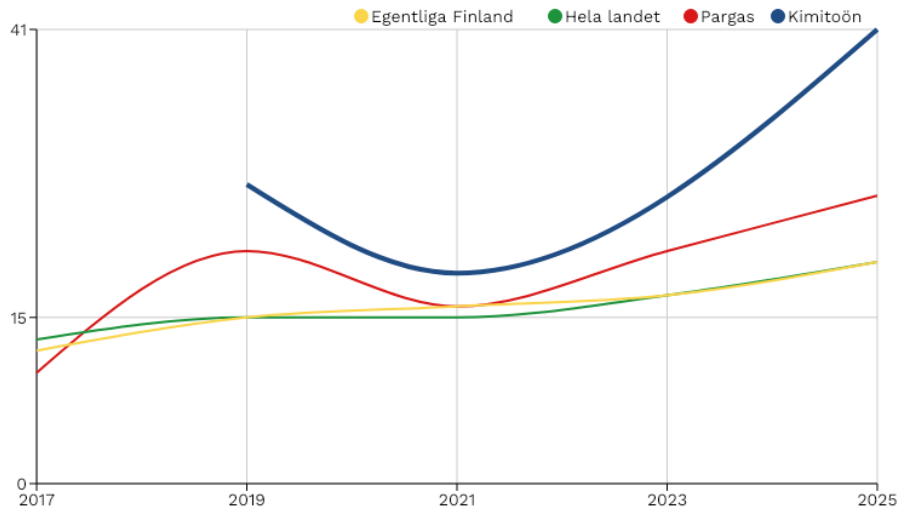

Familjens upplevda ekonomiska situation måttlig eller sämre, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter

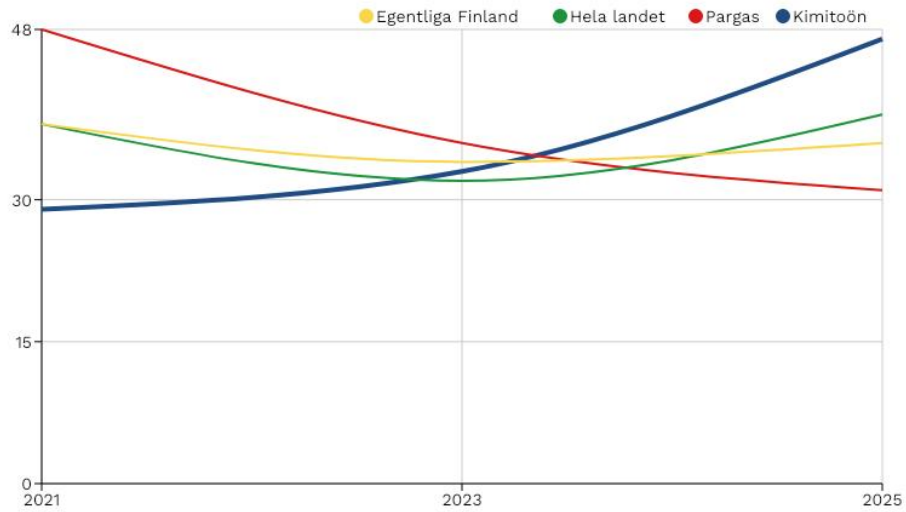

Motionerar minst en timme per dag, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (2017-)

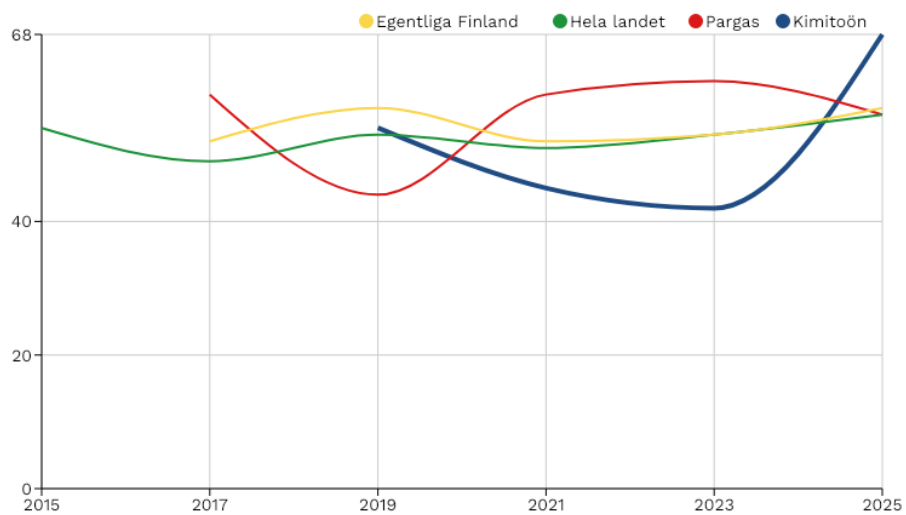

Upplever skolentusiasm, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (från 2021)

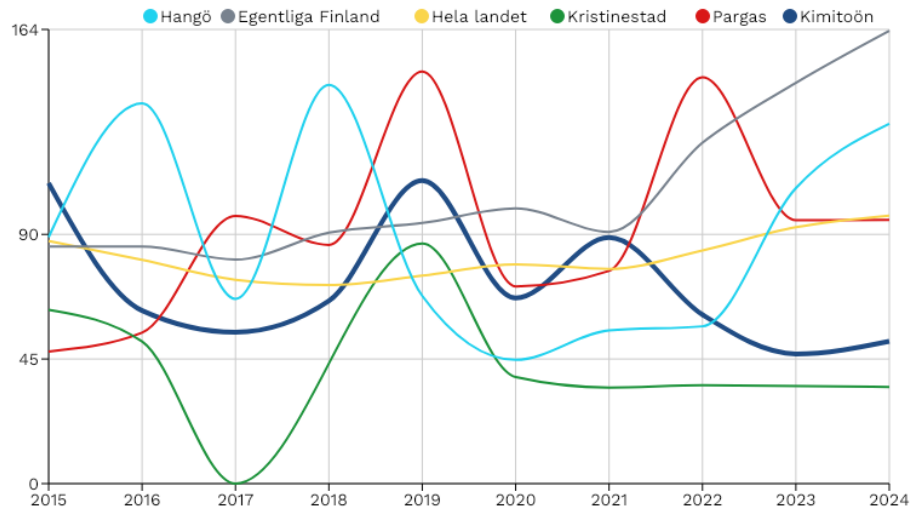

Äter inte frukost varje vardagsmorgon, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter

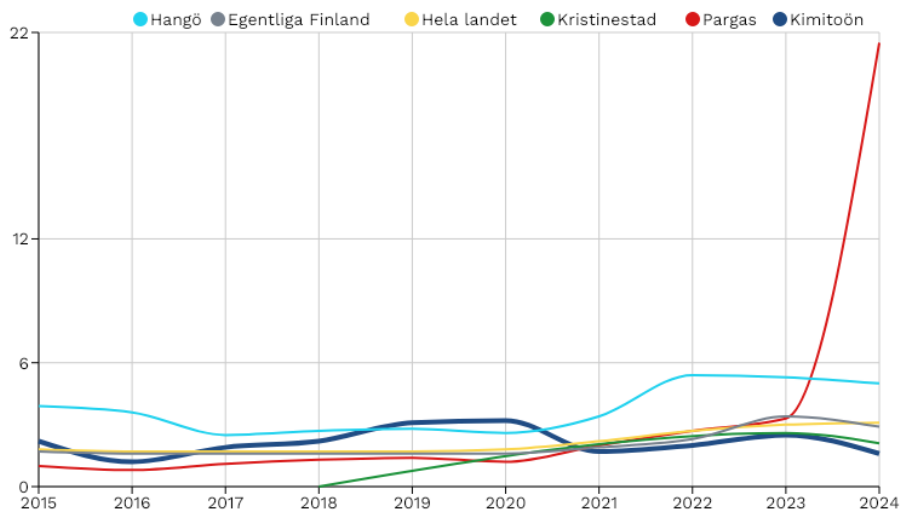

Brottsmisstänkta, 15 - 17 år / 1 000 personer i samma ålder

Klienter inom barnskyddets öppenvård, 18 - 24-åringar under året, % av befolkningen i samma ålder (THL)

4.2 Analys

THL:s skolhälsoenkät utfördes våren 2025 i gymnasier och yrkesläroanstalter. För Kimitoöns del svarade 36 elever på enkäten i gymnasiet åk 1-2 och 33 på enkäten i yrkesläroanstalter åk 1-2.

Enligt svaren från skohälsoenkäten använder elever i yrkesläroanstalter mera rusmedel än eleverna i gymnasiet. 52% av eleverna i yrkesläroanstalter använder nikotinprodukter dagligen medan siffran för gymnasiet är 23%. Alkohol användningen är också högre i yrkesläroanstalter än i gymnasiet. 15% uppger att de dricker alkohol varje vecka i yrkesläroanstalter medan det är så få i gymnasiet att indikatorn inte visar något resultat alls. Oroväckande är också att andelen elever som inte alls dricker alkohol har minskat för eleverna i yrkesläroanstalter medan det i gymnasiet har ökat från år till år. 2019 var det 19% i av gymnasieeleverna som inte alls drack alkohol medan det 2025 hade stigit till 39%.

Den fysiska aktiviteten är däremot bättre i yrkesläroanstalterna än i gymnasiet. I gymnasiet uppger endast 17% att de rör på sig minst en timme per dag medan motsvarande resultat för eleverna i yrkesläroanstalter är 41%. Med det resultatet är de bäst i hela Egentliga-Finland.

De skolrelaterade indikatorerna är mycket bra för gymnasiet. Man tycker om att studera. Studiegemenskapen är på en föredömlig nivå och samarbetet med personalen fungerar mycket bra. Bland jämförelsekommunerna verkar allt som har med skolan att göra fungera bäst i Kimitoöns gymnasium.

Nämnas kan också att det psykiska välbefinnandet är klart bättre hos eleverna i åk 1-2 i gymnasiet än i jämförelsekommunerna.

4.3 Välfärdsplan 2026–2029

Följande tre kategorier har valts ut som tyngdpunktsområden för unga och unga vuxna i åldern 16–25 år: 1) *Förebyggande rusmedelsarbete*, 2) *Motion* och 3) *Kost och sömn*.

För varje område har mål, mätare och åtgärder fastställts.

1. Förebyggande rusmedelsarbete

Mål / mätare: Minska användningen av rusmedel / THL skolhälsoundersökning

Åtgärder:

1. Användning av social media och WhatsApp-kanalen Ping
2. Uppdatera gymnasiets förebyggande rusmedelsplan, så att den är i linje med kommunens. Tätare samarbete med Axxell Brusaby
3. Kommunen går med i Pakka, som är en verksamhetsmodell för det lokala förebyggandet av rusmedelsskador. Verksamhetens fokus är att påverka tillgängligheten av alkohol, tobaks- och nikotinprodukter samt penningsspel.

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

2. Motion

Mål / mätare: Utöka den procentuella andelen elever som motionerar minst en timme per dag under fritiden / THL skolhälsoundersökning

Åtgärder:

1. Skapa ett nätverk av motionskoordinatorer som arrangerar lågtröskelverksamhet "höntsä"
2. Chill and Sport grupper
3. Inför armén träningsgrupper
4. Prova på nya grenar som intresserar denna åldersgrupp

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

3. Kost

Mål / mätare: Eleverna äter oftare frukost samt skollunch / THL skolhälsoundersökning

Åtgärder:

- 1. Hälsö- och kosttips på den nya WhatsApp-kanalen Ping**
- 2. Frukostbuffé på första rasten testas**
- 3. Besök av kostrådgivare (influensers) som berättar om varför det är viktigt att äta frukost**

Fortsatt beredning: Välfärdsgruppen

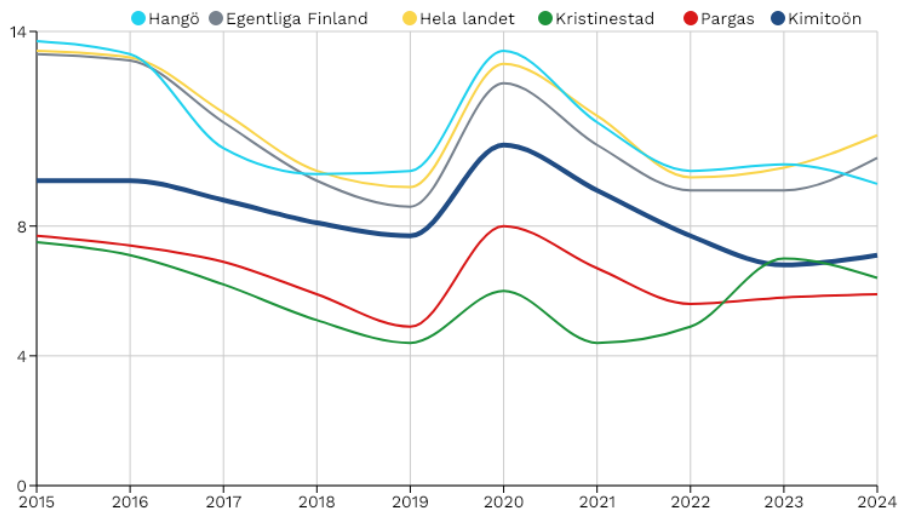

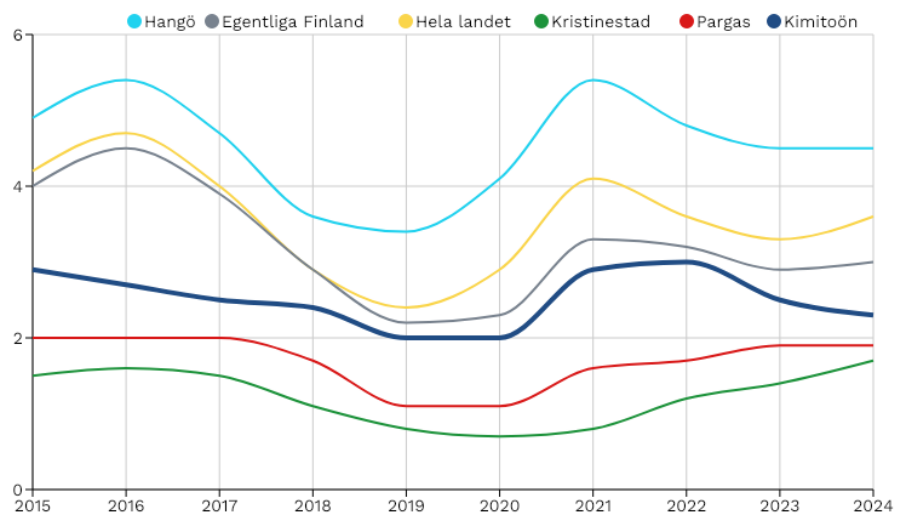
5 ARBETSFÖRA

5.1 Indikatorer

Arbetslösa, % av arbetskraften

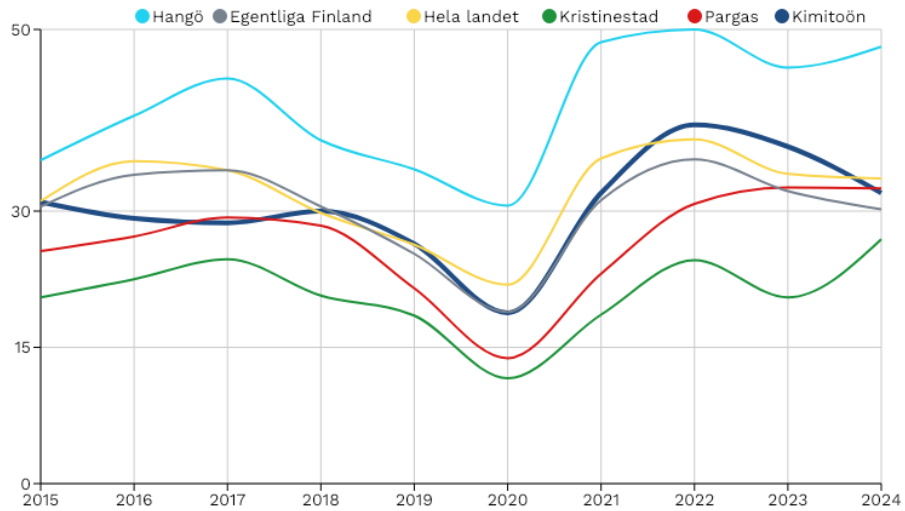

Långtidsarbetslösa, % av arbetskraften

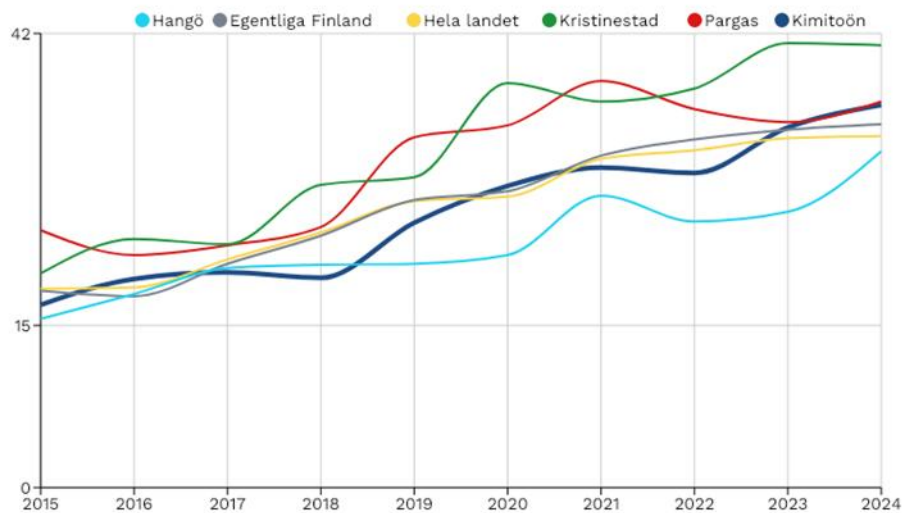

Långtidsarbetslösa, % av de arbetslösa

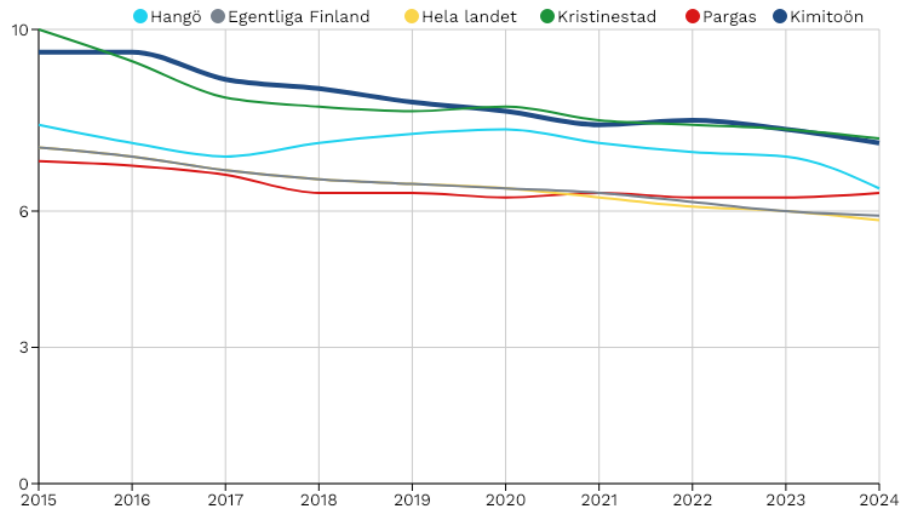

Personer i åldrarna 25 - 64 år som fått sjukdagpenning på grund av psykisk ohälsa / 1 000 i samma åldrar

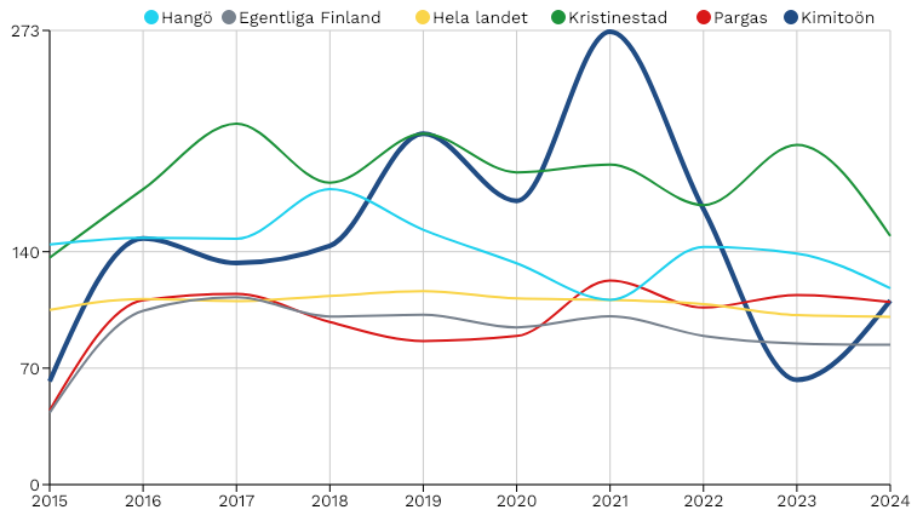

25 - 64-åriga invalidpensionstagare, % av befolkningen i samma ålder

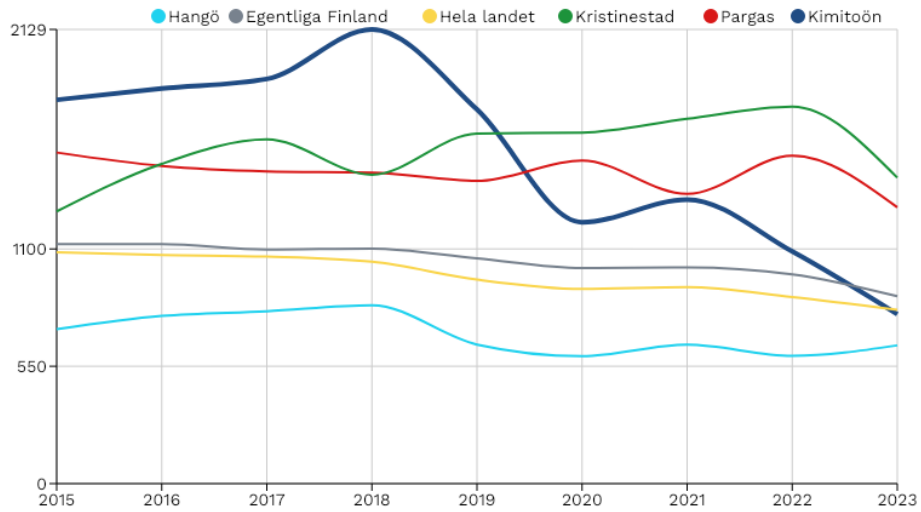

Vårdperioder i anslutning till fallolyckor / 10 000 invånare

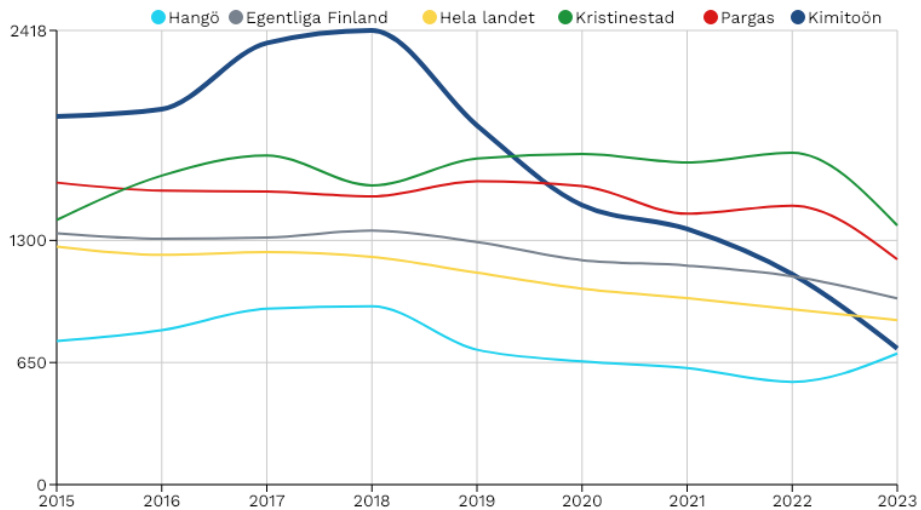

Läkarbesök i åldrarna 15 - 49 år inom primärvårdens öppenvård / 1 000 i samma åldrar

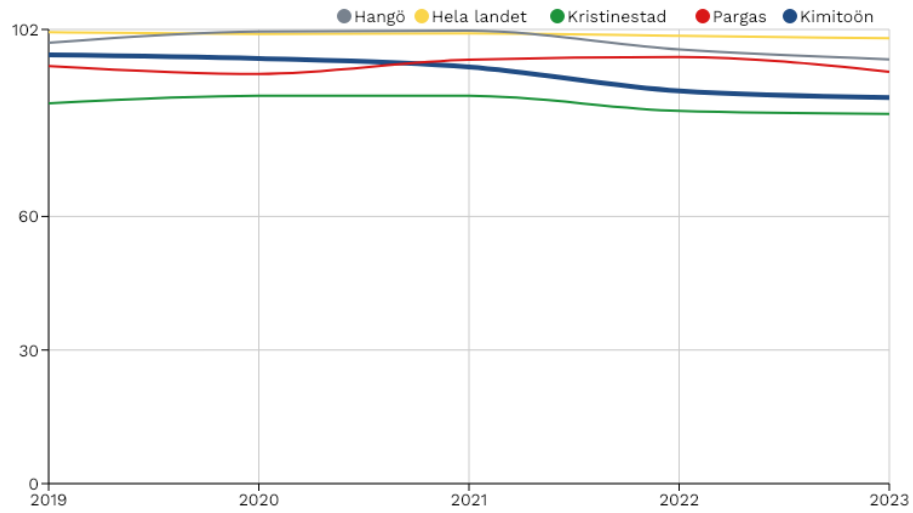

Läkarbesök i åldrarna 50 - 64 år inom primärvårdens öppenvård / 1 000 i samma åldrar

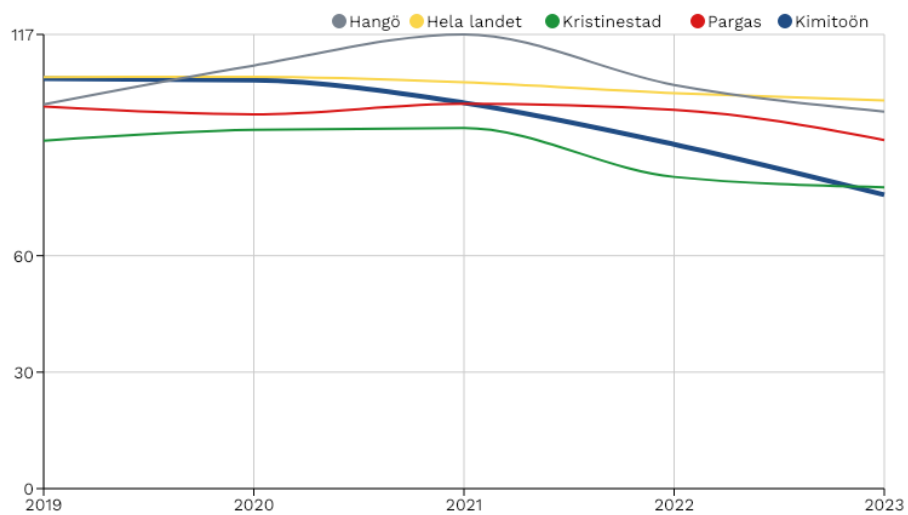

Sjuklighetsindex, åldersstandardiserat

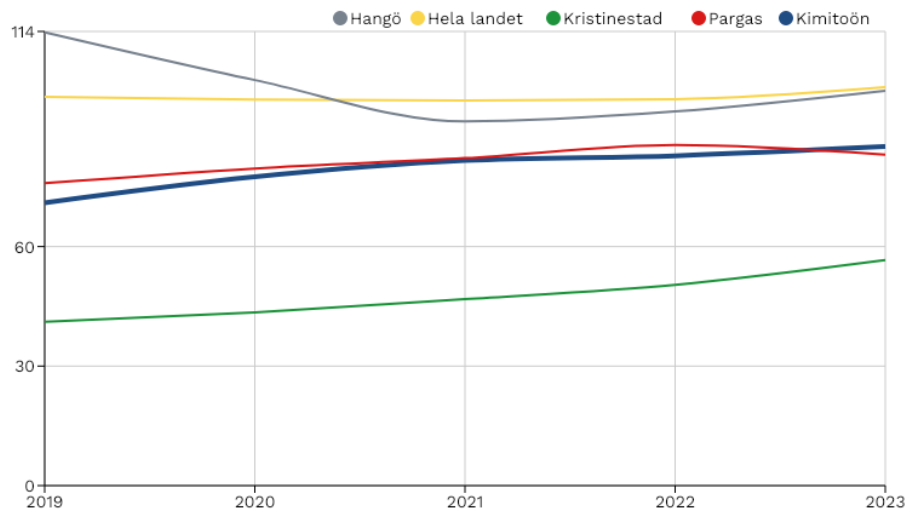

Index för mental hälsa, åldersstandardiserat

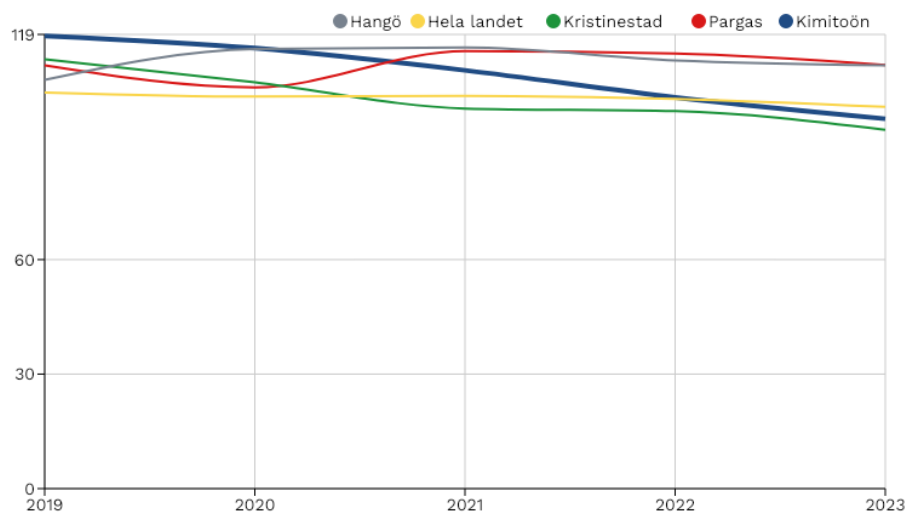

Index för alkoholrelaterade sjukdomar, åldersstandardiserat

Cancerindex, åldersstandardiserat

5.2 Analys

Indikatorer för arbetsföra visar att Kimitoön i många avseenden har en stabil situation, men att det samtidigt finns ökande utmaningar kopplade till psykisk ork och vardagsbelastning bland personer i arbetsför ålder. Antalet personer som uppbär sjukdagpenning, särskilt på grund av psykisk ohälsa, har ökat under de senaste åren. Speciellt positivt är att sjuklighetsindexet som mäter mångsidigt olika sjukdomar går neråt. Av alla olika sjuklighetsindex, är det endast indexet för alkoholrelaterade sjukdomar som ökat en aning.

Efter social- och hälsovårdsreformen ansvarar kommunen inte längre för vårdtjänster, vilket innebär att välfärdsarbetet för arbetsföra vuxna behöver utgå från kommunens nya roll. Kommunen skapar förutsättningar för god hälsa genom livsmiljöer, gemenskap, rörelse och tydliga strukturer för samverkan.

Samtidigt visar erfarenhet att kommunens och tredje sektorns verksamhet i huvudsak når de mest aktiva och resursstarka invånarna, medan arbetsföra vuxna med låg ork, stress eller svagare sociala nätverk är svårare att nå. En särskilt viktig målgrupp är föräldrar i arbetsför ålder, där kommunen via småbarnspedagogik och skola fortfarande har en relativt god kontaktyta.

5.3 Valfärdsplan 2026–2029

Följande två kategorier har valts ut som tyngdpunktsområden för arbetsföra: 1) *Stöd för familjerna och föräldraskapet* och 2) *Delaktighet*.

För områdena har mål, mätare och åtgärder fastställts.

1. Stöd för familjerna och föräldraskapet

Mål / mätare: Familjer får stöd i ett tidigt skede, upplever att de inte är ensamma i föräldraskapet och vet vart de ska vända sig / deltagandegrad i föräldrastödjande verksamhet (grupper, föreläsningar, kurser)

Åtgärder:

- 1. Tydliggöra servicekedjorna på kommunens hemsida**
- 2. Föräldraskola, stöda vuxna i föräldraskapet exempelvis via föreläsningar**
- 3. Grunda ett forum där föräldrar kan diskutera med varandra, dela tankar och se att man inte är ensam. Föräldrarnas gemenskap gör att hela klassen mår bra.**
- 4. Stärka socionomernas roll i barngrupper inom småbarnspedagogiken**
- 5. Utveckla familjeinriktade verksamheter som stärker både barns och vuxnas sociala nätverk**

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

2. Delaktighet

Mål / mätare: Invånare upplever gemenskap och tillhörighet i lokalsamhället och har möjligheter att påverka lokala frågor / andel invånare (inkl. deltidsboende) som deltar i förenings- och kursverksamhet samt antal idéer och deltagare som röstar i deltagande budgetering

Åtgärder:

1. Utveckla välkomstmodeller/processer för nyinflyttade och deltidsboende
2. Aktivt bjuda in deltidsboende till föreningsliv och lokala initiativ
3. Utveckling av deltagande budgetering med temaår

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

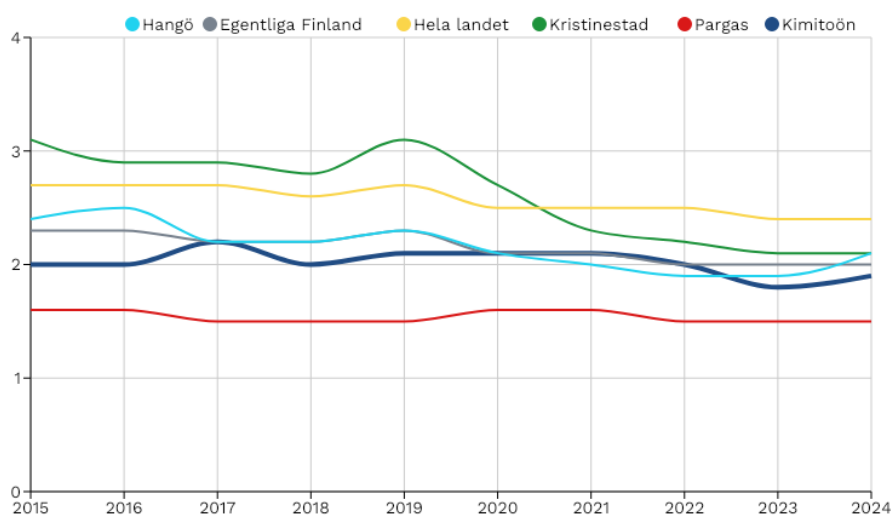

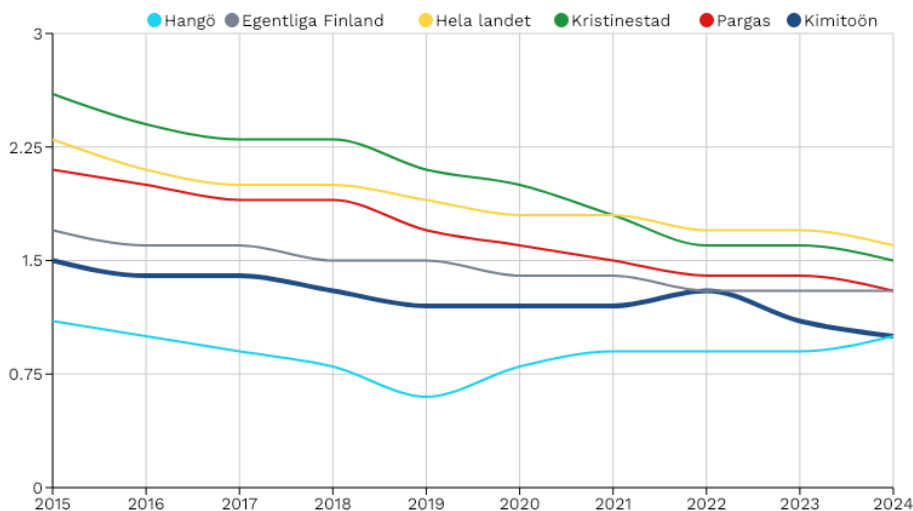
6 ÄLDRE

6.1 Indikatorer

Personer i åldrarna 65 år och över med rätt till specialersättningsgilla läkemedel på grund av psykos, % av befolkningen i samma ålder

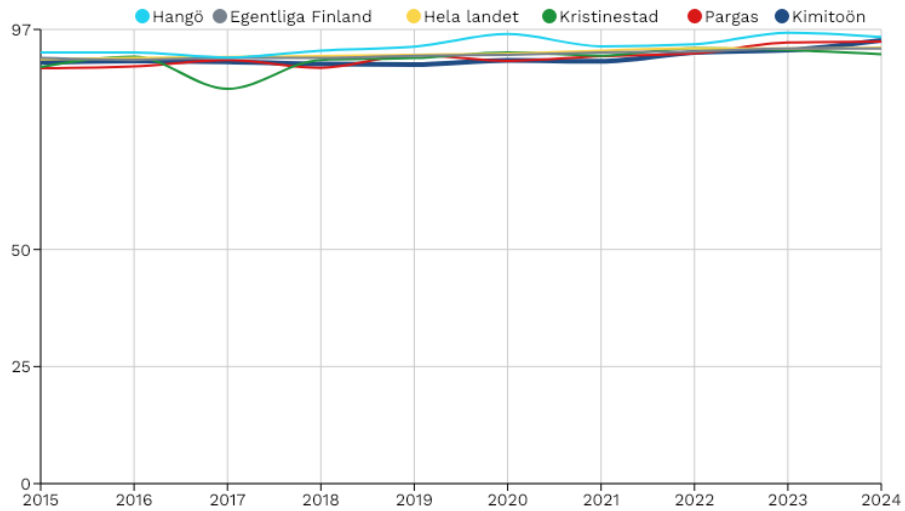

Personer i åldrarna 65 år och över som fått full folkpension, % av befolkningen i samma ålder

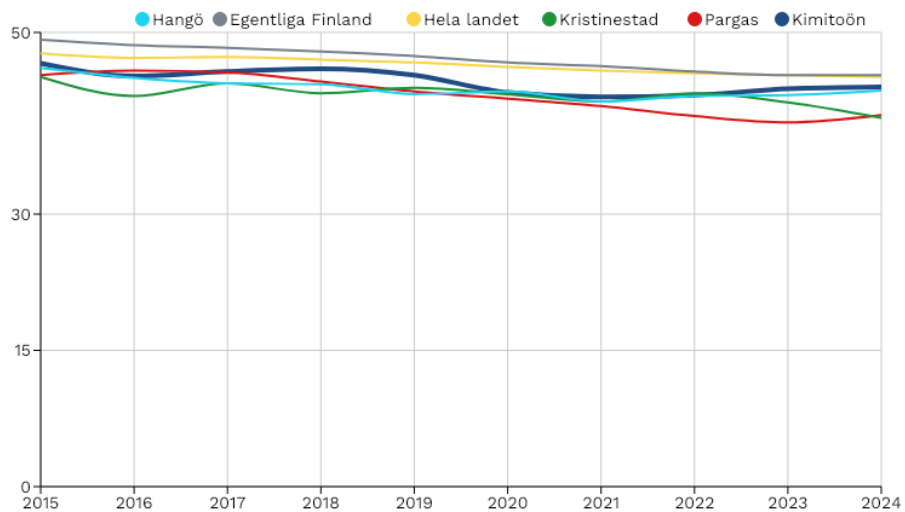

Personer i åldrarna 75 år och över som bor hemma, % av befolkningen i samma ålder

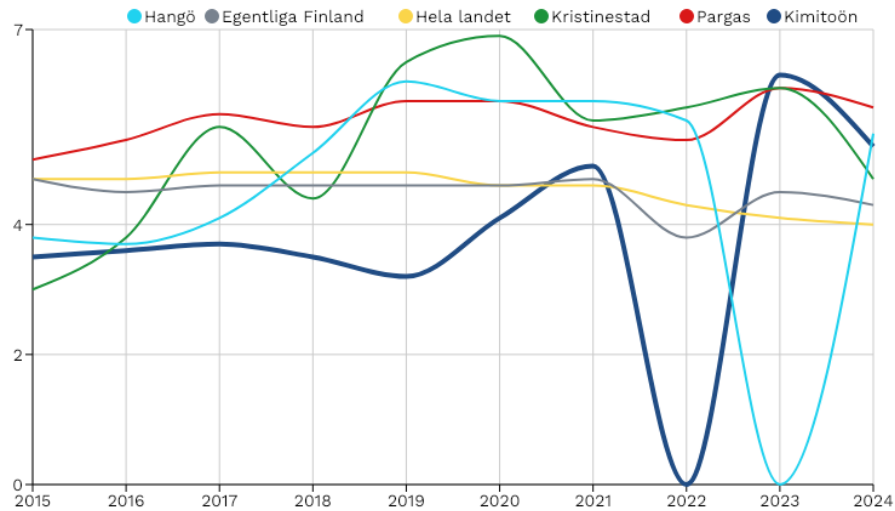

Ensamboende i åldrarna 75 år och över, % av bostadsbefolkningen i samma ålder

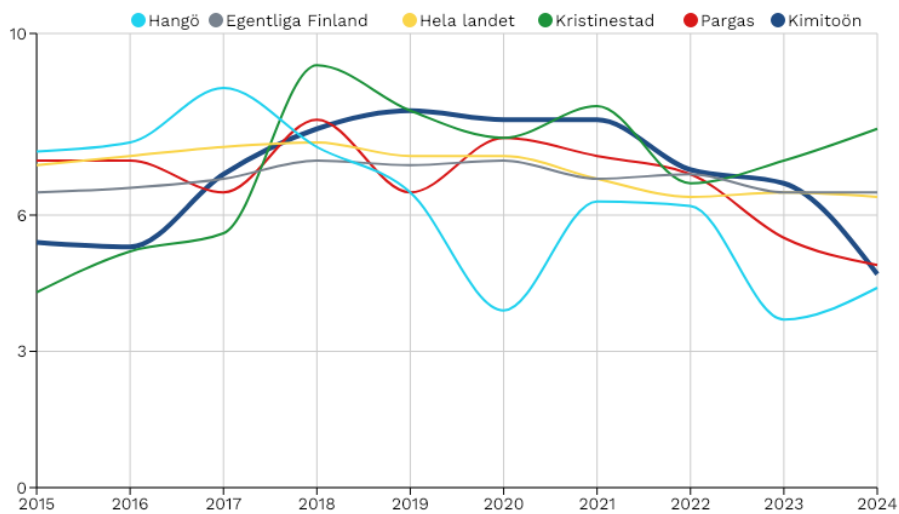

Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 75 år och över som vårdats under året, % av befolkningen i samma ålder

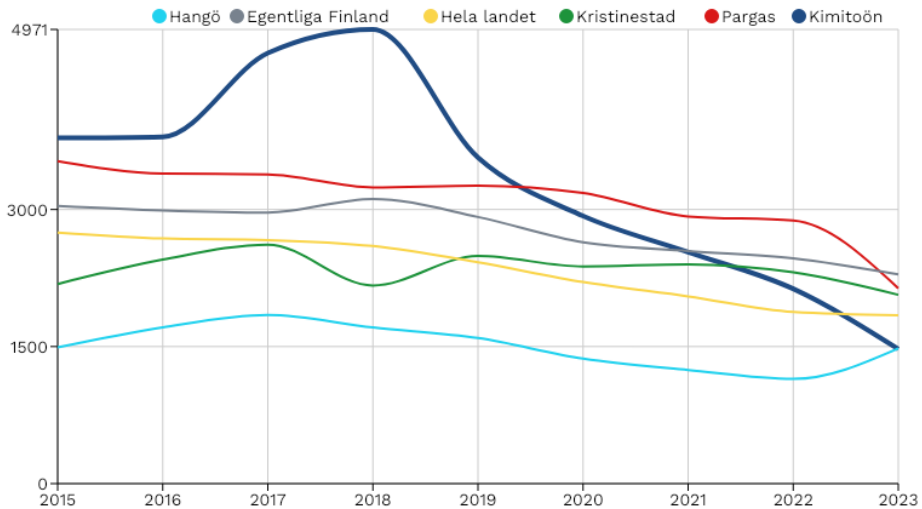

Klienter i åldrarna 75 år och över inom serviceboende för äldre med heldygnsomsorg 31.12., % av befolkningen i samma ålder

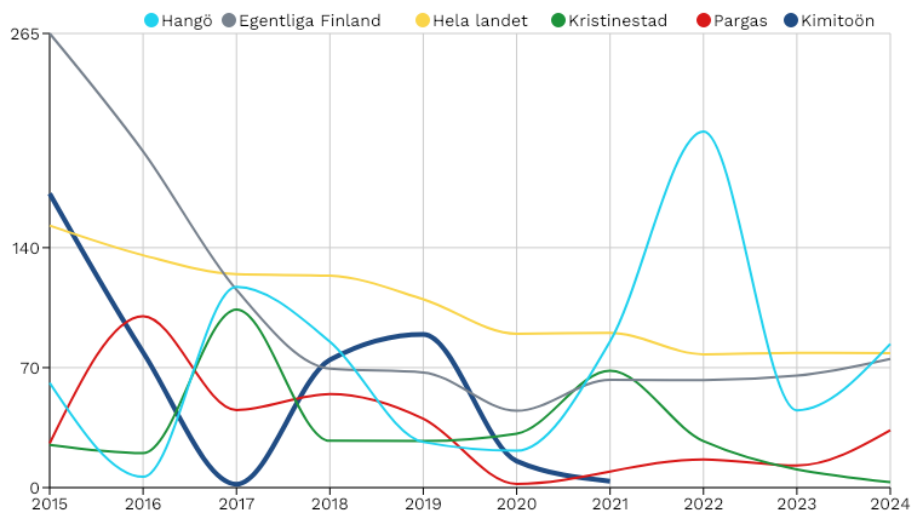

Läkarbesök i åldrarna 65 år och över inom primärvårdens öppenvård / 1 000 i samma åldrar

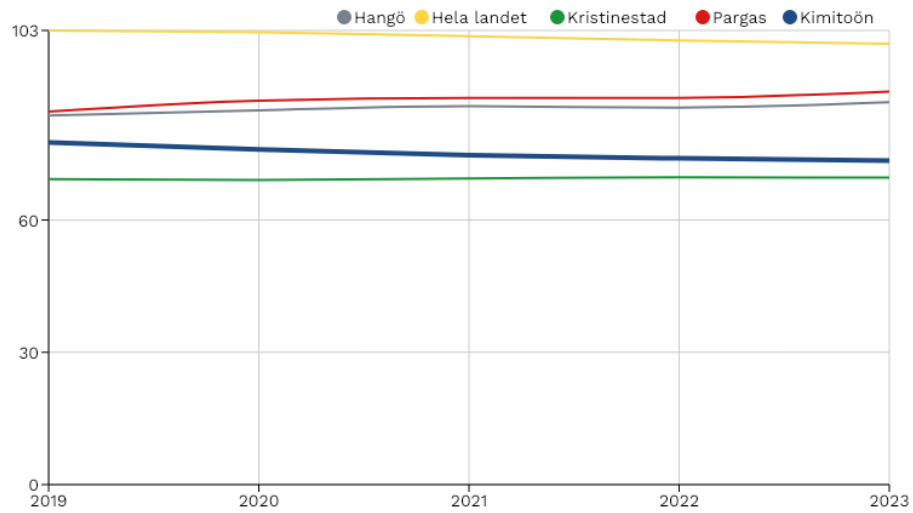

Antal vård dygn i åldrarna 75 år och över inom psykiatrisk institutionsvård / 1 000 i samma åldrar

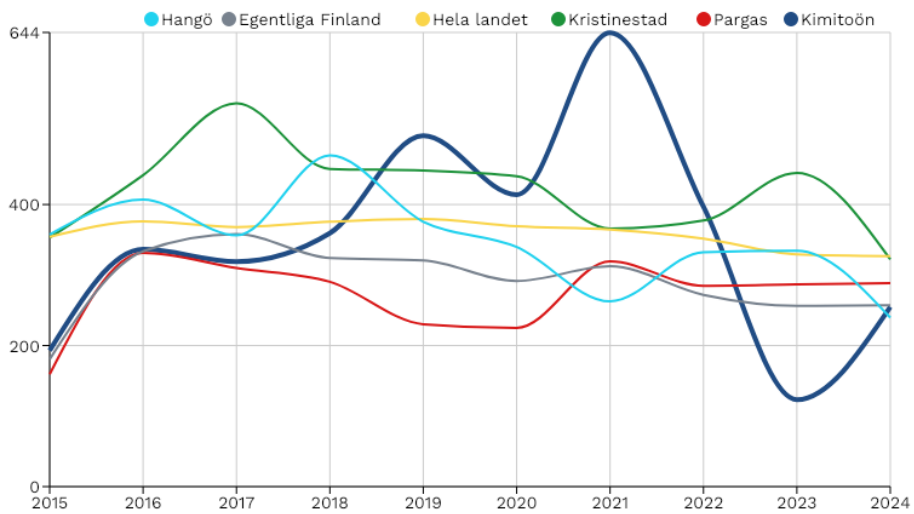

Index för minnessjukdomar, åldersstandardiserat

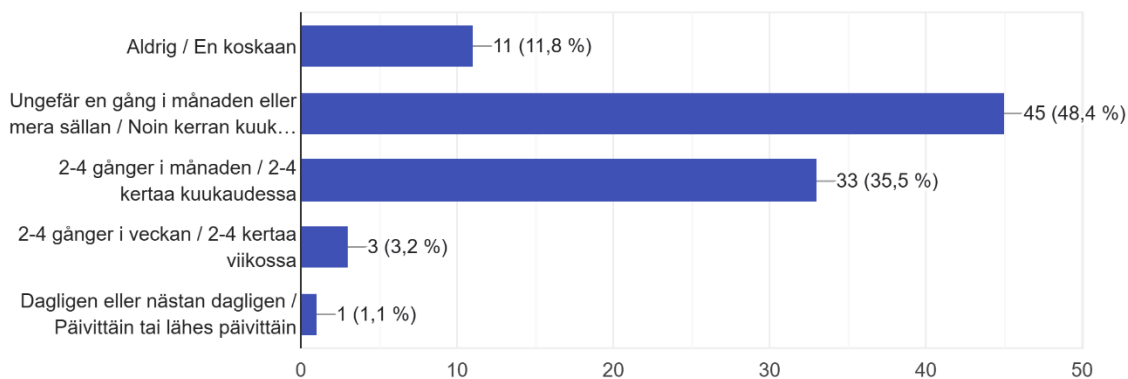
Vårdperioder i anslutning till fallolyckor bland personer som fyllt 65 år / 10 000 personer i samma ålder

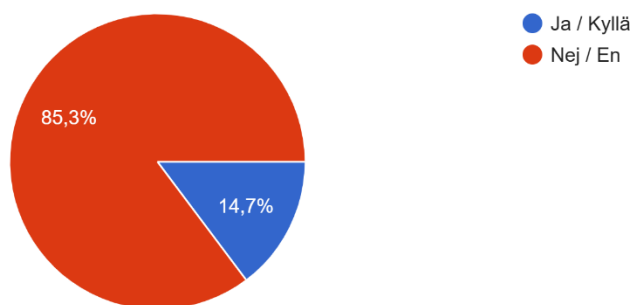
1. Hur ofta dricker du alkoholhaltiga drycker? Kuinka usein käytät alkoholipitoisia juomia?

93 svar

5. Använder du nikotinprodukter? Om du inte använder nikotinprodukter kan du hoppa över frågorna 6 och 7. Käytätkö nikotiini tuotteita? Jos et käytä nikotiini tuotteita voit jättää kysymykset 6 ja 7 väliin.

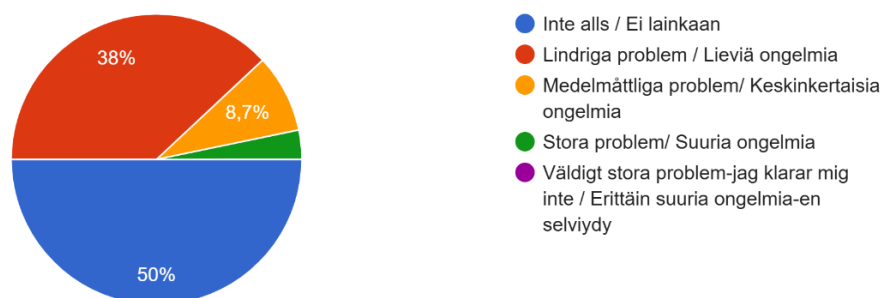
95 svar

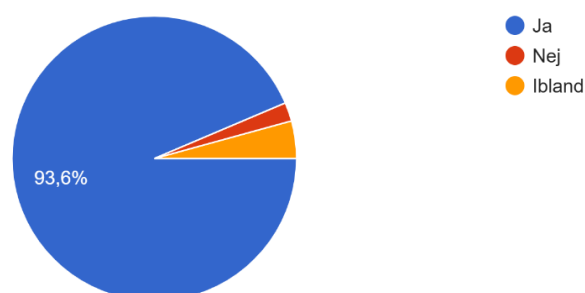
8. I vilken utsträckning har sorg, nedstämdhet eller depression orsakat problem för dig? Minkä verran ongelmia sinulle on aiheutunut surun, alakuloisuuden tai masentuneisuuden tunteista?

92 svar

10. Känner du dig trygg ? Tunnetko olosi turvalliseksi?

94 svar

6.2 Analys

Inom denna åldersgrupp finns det nationellt mycket data att tillgå men lokalt och speciellt i små kommuner är det svårt att hitta indikatorer som skulle skilja sig från jämförelsekommunerna eller hela landet. Kimitoöns kommun gjorde en egen hälsoenkät för seniorer 2024 för att kunna jämföra de äldres välmående i framtiden. Tanken är att samla in svar vartannat år för att kunna följa upp utvecklingen i kommunen. Från nationell statistik kan nämnas vårdperioder på grund av fallolyckor som nu åter stigit märkbart sedan 2024. Detta har också en stor negativ inverkan på Hyte-koefficienten. Positivt är däremot indexet för minnessjukdomar som ligger på en klart lägre nivå än Hangö och Pargas. Användningen

av olika vårdtjänster (Varha) har minskat men detta beror troligtvis i hög grad på tjänsternas tillgänglighet.

Kommunens egen hälsoenkät visar att de äldre lever ett sunt och hälsosamt liv i Kimitoöns kommun. Nästan 93,5% känner sig trygga av de 94 svarande. Användningen av alkohol- och nikotinprodukter ser också mycket bra ut enligt denna enkät. Av alla 14 frågor som fanns i enkäten var det endast frågan om sorg, nedstämdhet eller depression orsakat problem som hade ett lite sämre resultat. 50% svarade att det orsakat lindriga, medelmåttliga eller stora problem.

6.3 Valfärdsplan 2026–2029

Följande tre kategorier har valts ut som tyngdpunktsområden för äldre: *1) Förebyggande rusmedelsarbete, 2) Motion och 3) Gemenskap, ensamhet och delaktighet.*

För varje område har mål, mätare och åtgärder fastställts.

1. Förebyggande rusmedelsarbete

Mål / mätare: Minska användningen av rusmedel / kommunens egen hälsoenkät

Åtgärder:

- 1. Stöd till tredje sektorn för förebyggande rusmedelsarbete (prioritering), kan söka välfärdsbidraget**
- 2. Upplysande verksamhet för äldre**
- 3. Utveckla vänverksamheten, sociala kontakter är viktiga speciellt vid olika övergångsskeden i livet (gå i pension, bli änka/änkling)**
- 4. Synlighet, tydliggöra var och när stöd erbjuds lättillgängligt**

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

2. Motion

Mål / mätare: Stärka och främja äldre personers fysiska funktionsförmåga och hälsa, så att de kan leva ett aktivt vardagsliv och förlänga möjligheten att bo hemma / kommunens egen hälsoenkät

Åtgärder:

1. Utöka motionsvänverksamheten
2. Motionstips i Annonsbladet och sociala medier
3. Utredda möjligheten att införa samåkningsbidrag till föreningar för att underlätta för invånare i periferin att delta i aktiviteter i centrum
4. Fysisk, social och kognitiv tillgänglighet, utreda och granska de viktigaste lokalerna som används för olika motionsaktiviteter

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

3. Gemenskap, ensamhet och delaktighet

Mål / mätare: Minska ofrivillig ensamhet och skapa förutsättningar för social gemenskap och aktiv delaktighet för äldre / kommunens egen hälsoenkät

Åtgärder:

1. **Samarbete med tredje sektorn → utveckla vänverksamheten och uppsökande verksamhet**
2. **Personer som går i pension som resurs inom tredje sektorn**
3. **Förbättra informationen om följeslagarkortet och Long living-kortet så att fler känner till möjligheten**
4. **Föreningshusen med i plattformen lokaal.fi, via den kan potentiella hyresgäster hitta en lämplig lokal, mötas och utföra gemensamma aktiviteter**

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

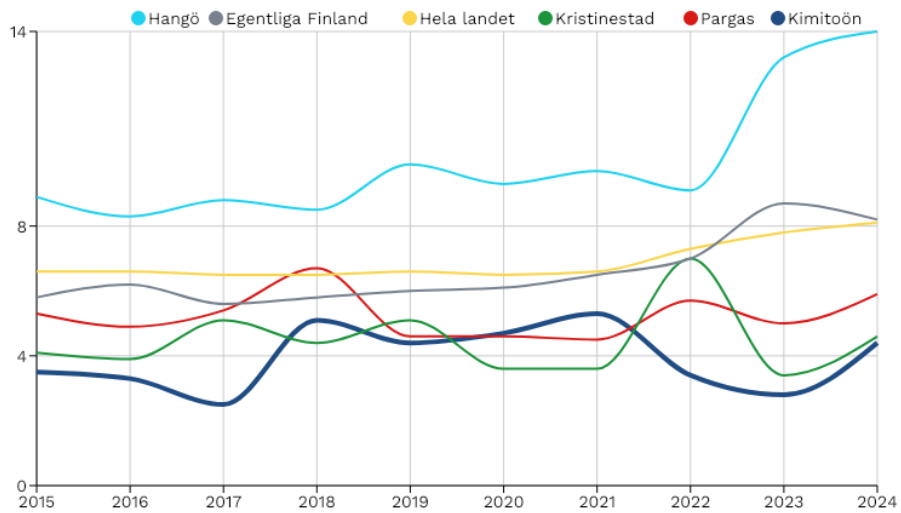

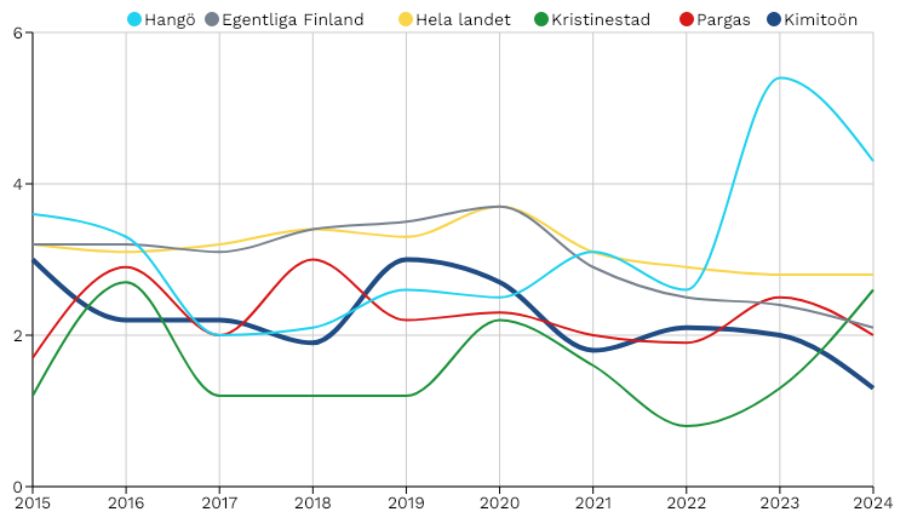
7 ALLA ÅLDERSGRUPPER

7.1 Indikatorer

Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

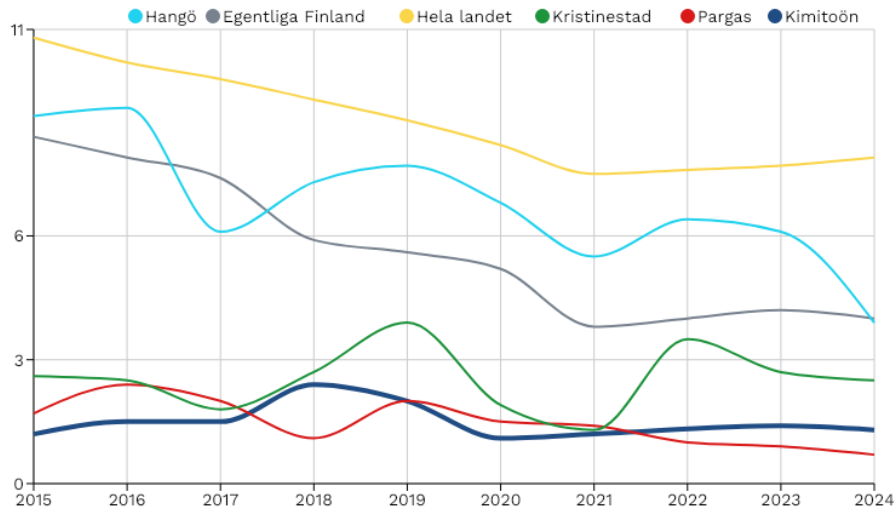

Rattfylleri som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

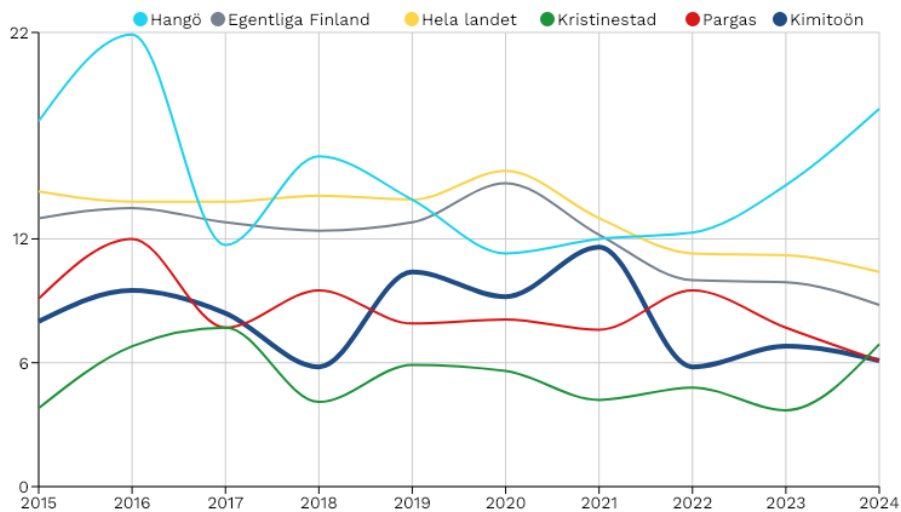

Personer som omhändertagits pga. alkohol och andra droger / 1 000 invånare

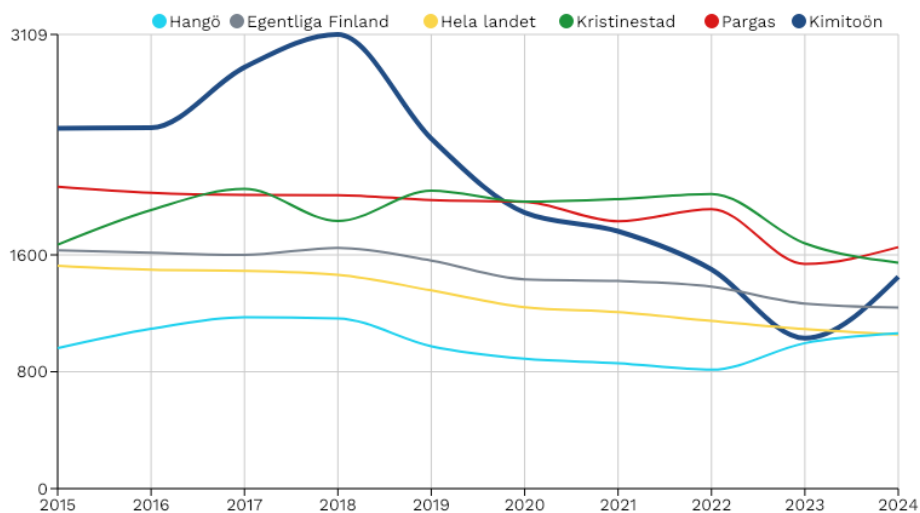

Personer som misstänks ha begått brott under påverkan av alkohol och/eller andra droger / 1 000 invånare

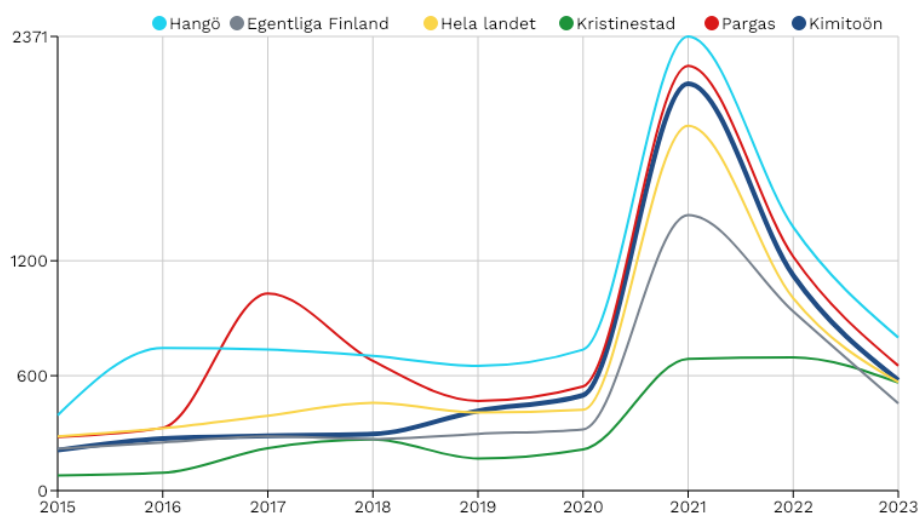

Läkarbesök inom primärvårdens öppenvård / 1 000 invånare

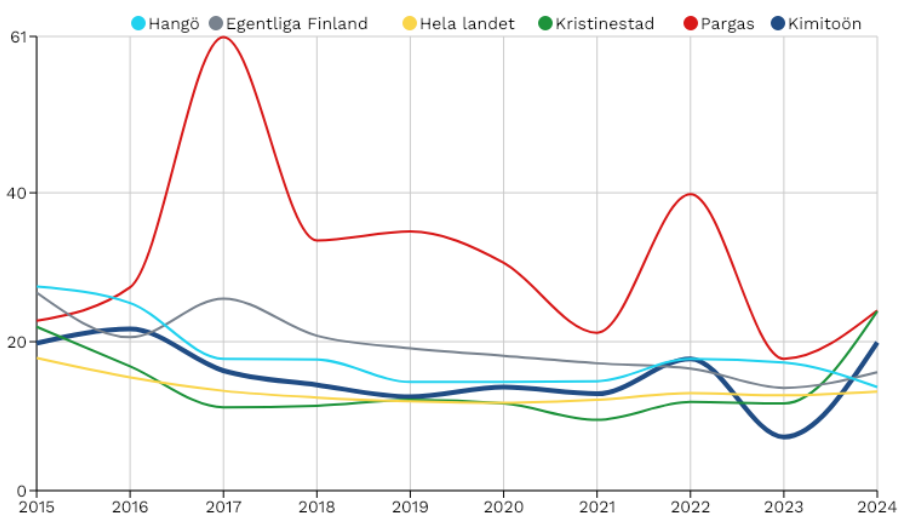

Andra öppenvårdsbesök (hos annan personal än läkare) inom primärvården / 1 000 invånare

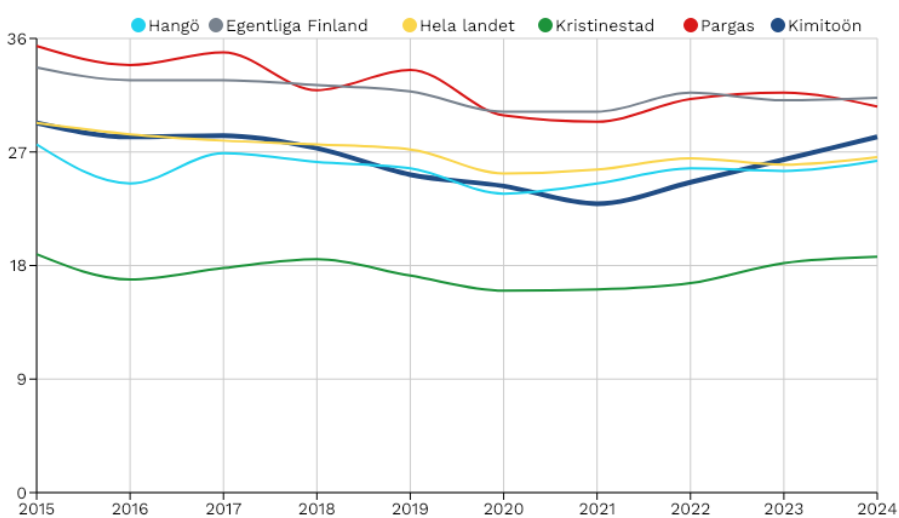

Slutenvård inom primärvården, medelvårdtid

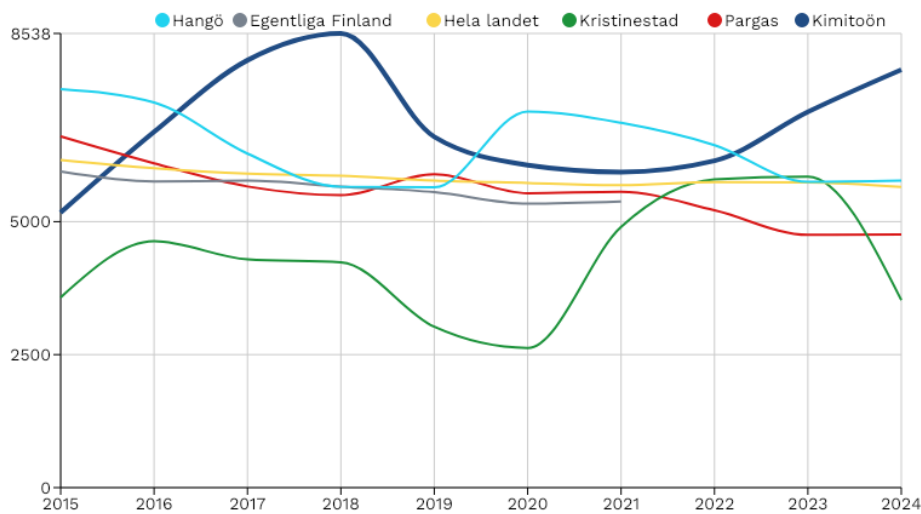
Personer som fått ersättning för besök hos privatläkare, % av befolkningen

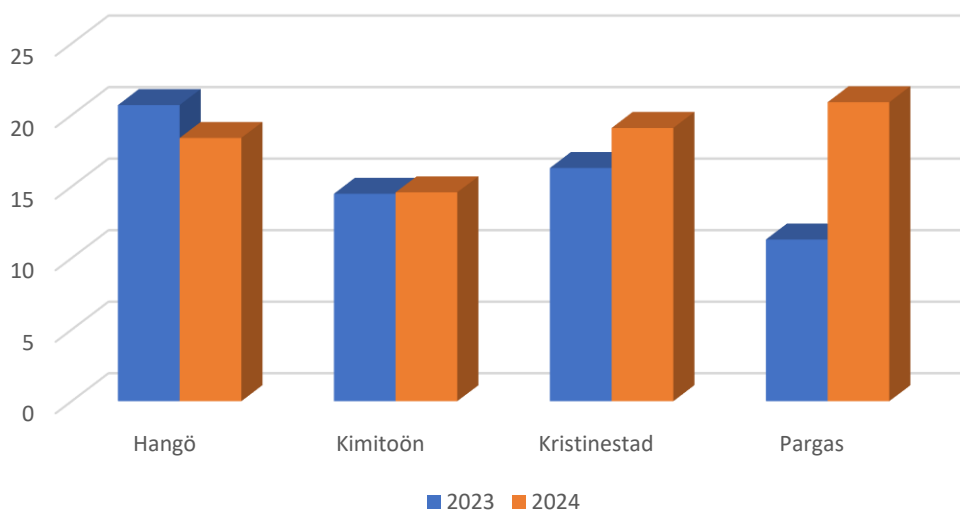

Förlorade levnadsår (PYLL) i åldrarna 0 - 80 år / 100 000 invånare

Indikatorn visar antalet förlorade levnadsår på grund av dödsfall före 80 års ålder per 100 000 invånare. Valet av övre åldersgräns grundar sig på att finländarnas förväntade livslängd är cirka 80 år. Förlorade levnadsår estimeras bland befolkningen med hjälp av PYLL-indexet (eng. Potential years of life lost), vars beräkning baserar sig på uppgifterna i Statistikcentralens statistik.

Äventyrande av trafiksäkerheten och trafikförseelser som kommit till polisens kännedom/1000 invånare

7.2 Analys

Kurvan för förlorade levnadsår PYLL har gått uppåt sedan 2021. Ett högre PYLL-värde betyder inte nödvändigtvis att fler äldre dör, det betyder främst att fler dödsfall sker i yngre åldrar än i en jämförande population, vilket leder till fler “förlorade år”. Eftersom Kimitoön har relativt få invånare, kan statistiken även påverkas av slumpvariationer i dödstal mellan år, särskilt för yngre åldersgrupper. Detta tyder ändå mest sannolikt på att tex. olyckor, livsstilsrelaterade sjukdomar, eventuellt alkoholrelaterade dödsfall eller psykisk ohälsa är mer framträdande i kommunen än i vissa andra kommuner. Kimitoön är känd för att vara en trygg kommun och det kan man också dra slutsatsen av i denna statistik. Brott mot liv och hälsa har ökat en aning men i övrigt ser statistiken bra ut i jämförelse med de övriga kommunerna. Beträffande trafiksäkerheten har Kimitoön en tvärsektoriell arbetsgrupp som sammanträder 2–3 gånger per år. Trafiksäkerhetsarbetsgruppens uppgift är bland annat att följa upp trafiksäkerhetsläget i kommunen, se till att målen i trafiksäkerhetsplanen uppfylls och ta fram konkreta lösningar på problem som uppdragats.

7.3 Valfärdsplan 2026–2029

Följande två kategorier har valts ut som tyngdpunktsområden för alla åldersgrupper:

1) *Kommunikation* och 2) *Hälsofrämjande digital verksamhet*.

1. Kommunikation

Åtgärder:

1. Kommunikationsplan för välfärdsarbete
2. Webbsida för välfärdsarbete på kommunens webbplats

Fortsatt beredning: Valfärdsgruppen

2. Hälsöfrämjande digital verksamhet

Åtgärder:

1. Synliggöra välfärdsguiden
2. Lyfta fram olika digitala verktyg som berör hälsa och välbefinnande (t.ex. Omaolo, Terveyskylä - Hälsobyn, Mielenterveystalo - Psykporten)

Fortsatt beredning: Välfärdgruppen

8 UTVÄRDERING AV PRIORITERINGAR, MÅL OCH ÅTGÄRDER

Välfärdsberättelsen är en del av kommunens strategiska ledning och används i planeringen av ekonomin och verksamheten. Arbetet med välfärdsberättelsens förverkligande rapporteras årligen i samband med bokslutet. Våren 2028 görs en omfattande rapport till fullmäktige med indikatorer från THL skolhälsoundersökning. I slutet av perioden görs en helhetsutvärdering som kommer att fungera som grund för välfärdsberättelsen 2030–33.

9 PRIORITERINGAR OCH RIKTLINJER I KOMMUNSTRATEGIN

1. Ett hem att längta till

- Vi utvecklar boendet enligt varje ords och bys styrkor – inte allt överallt.
- Centralorterna Dalsbruk och Kimito fortsätter utvecklas utgående från sina egna förutsättningar.
- Vi stärker profilerna för våra boendeyråden utanför centralorterna. Västanfjärd, Kärra, Strömme-Dahlby och Eknäs profileras starkare.

2. En uppväxt att vara stolt över

- Vi vill vara en kommun där barn och ungas rättigheter förverkligas. En kommun där barn och unga trivs och utvecklas. En kommun där de vill stanna - en plats som väcker framtidsdrömmar, ger möjlighet att lyckas och där unga känner att de kan påverka.
- Vi stärker samarbetet över språkgränserna.
- Vi ska lyssna på barn och unga och skapa verkliga möjligheter till påverkan.
- Varje barn ska ha minst en vän och minst en hobby.
- Vi tar ansvar för trygga och välkomnande miljöer, dit det känns bra att komma. Våra utrymmen ska kunna användas mångsidigt också utanför skoltid för fritid och gemenskap.

3. En vistelse som blir en del av livet

- Vi går från att mäta framgång i antal stadigvarande invånare till att mäta liv, rörelse och närvaro året om.
- Vi ser att vistelse och inflyttning hänger ihop – den som vistas ofta kan bli framtida invånare.
- Ambitionen är att både kommunal och privat service är tillgänglig när människor är på plats. En hållbar året om-utveckling betyder att kommunen säkerställer god tillgänglighet under högsäsong, samtidigt som näringslivet stegvis stärker sitt öppethållande och utbud även utanför den traditionella sommarsäsongen för att möjliggöra verksamhet året om.

- Vi vill aktivt bjuda in deltidsoende till föreningsliv, hobbyer och lokala initiativ, så att hjärtat klappar lite extra för Kimitoön.

10 SÄRSKILDA PROGRAM OCH PLANER FÖR FRÄMJANDE AV VÄLFÄRDEN

Plan för att stöda den äldre befolkningen 2021–2026

Program för integrationsfrämjande

Förebyggande rusmedelsplan

Kulturprogram 2022–2025

Verksamhetsplanen för barnvänlig kommun

Skolornas läroplaner

Läroplan för förskoleundervisning

Planen för småbarnspedagogik

Delaktighetsprogram 2024

Trafiksäkerhetsplan 2020-

Kimitoöns kostpolicy 2017-

Mark- och boendepolitiskt program

Näringslivsprogram 2023

Miljöprogram 2022–2030

Besöksnäringssprogram 2022–2030

Skärgårdsprogram 2022–2030

11 GODKÄNNANDE AV PLANEN

Välfärdsberättelsen är godkänd i Kimitoöns kommunfullmäktige 13.4.2026.

